

**WOJEWÓDZKA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W ŁODZI**

**Ocena stanu sanitarnego
województwa łódzkiego
w 2018 roku**

MARZEC 2019

*Urszula Sztuka-Polińska
Łódzki Państwowy Wojewódzki
Inspektor Sanitarny*

Szanowni Państwo

Przedstawiam Państwu ocenę stanu sanitarnego i epidemiologicznego województwa łódzkiego w 2018 roku. Ta skondensowana publikacja jest wynikiem pracy kilkuset pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa.

Pokazuje ogrom przedsięwzięć i pracy zarówno systemowej jak i wynikającej z inicjatyw własnych i kreatywności specjalistów różnych dziedzin medycznych związanych ze zdrowiem, zatrudnionych w służbie sanitarno-epidemiologicznej – instytucji zdrowia publicznego.

Polecam serdecznie lekturę opracowania i proszę o życzliwą recenzję naszej pracy.

PAŃSTWOWA INSPEKCJA SANITARNA WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Województwo łódzkie, leżące w geometrycznym centrum Polski, miało i nadal ma ogromne znaczenie dla jego rozwoju gospodarczego. Przez dwa stulecia województwo słynęło z produkcji włókienniczej i odzieżowej. Przemiany gospodarcze ostatnich lat zmieniły profil gospodarczy regionu. Obecnie najbardziej rozwiniętymi gałęziami są: przemysł lekki włókienniczy i odzieżowy, elektroniczny, elektromaszynowy i chemiczny.

Zajmując obszar **18219 km²** (5,8% powierzchni kraju) plasuje się na **9** miejscu co do wielkości wśród województw w kraju, a na **6** miejscu pod względem liczby mieszkańców (**2476315**).

Pod względem administracyjnym województwo dzieli się na **24** powiaty, w tym:

- **3** grodzkie: Łódź, Piotrków Trybunalski, Skierniewice;
- **21** ziemskich: bełchatowski, brzeziński, kutnowski, łaski, łęczycki, łowicki, łódzko-wschodni, opoczyński, pabianicki, pajęczański, piotrkowski, poddębicki, radomszczański, rawski, sieradzki, skierniewicki, tomaszowski, wieluński, wieruszowski, zduńsko-wolski, zgierski;
- **177** gmin, w tym **18** miejskich, **133** wiejskich i **26** miejsko-wiejskich;
- **44** miasta, **5009** miejscowości wiejskich i **3494** sołectwa.

Państwowa Inspekcja Sanitarna od 01.01.2010 roku funkcjonuje w strukturze rządowej administracji zespolonej. Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny jest organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu Postępowania Administracyjnego w stosunku do **21** państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych województwa łódzkiego, a jednocześnie organem pierwszej instancji dla **1477** obiektów zlokalizowanych na terenie naszego województwa.

Wśród **21** powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych działających na terenie województwa **6** stacji dysponuje bazą laboratoryjną, natomiast **15** jest wyłącznie stacjami nadzorowymi.

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łodzi oraz Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Piotrkowie Trybunalskim i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Skierniewicach posiadają pełnoprofilowe laboratoria.

Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne w Łodzi, Sieradzu, Wieluniu i Zduńskiej Woli posiadają laboratoria niepełnoprofilowe.

Od 2003 roku wyżej wymienione laboratoria tworzą zintegrowaną merytorycznie bazę laboratoryjną Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego, w której wykonywane są badania i pomiary dla wszystkich jednostek organizacyjnych PIS województwa łódzkiego.

BADANIA WYKONYWANE W ZINTEGROWANYCH MERYTORYCZNIE LABORATORIACH PIS WOJ. ŁÓDZKIEGO:

WSSE w Łodzi

Badania żywności
 Badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
 Badania kosmetyków
 Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania epidemiologiczne
 Badania papierosów
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska
 Badania radiologiczne

PSSE w Łodzi

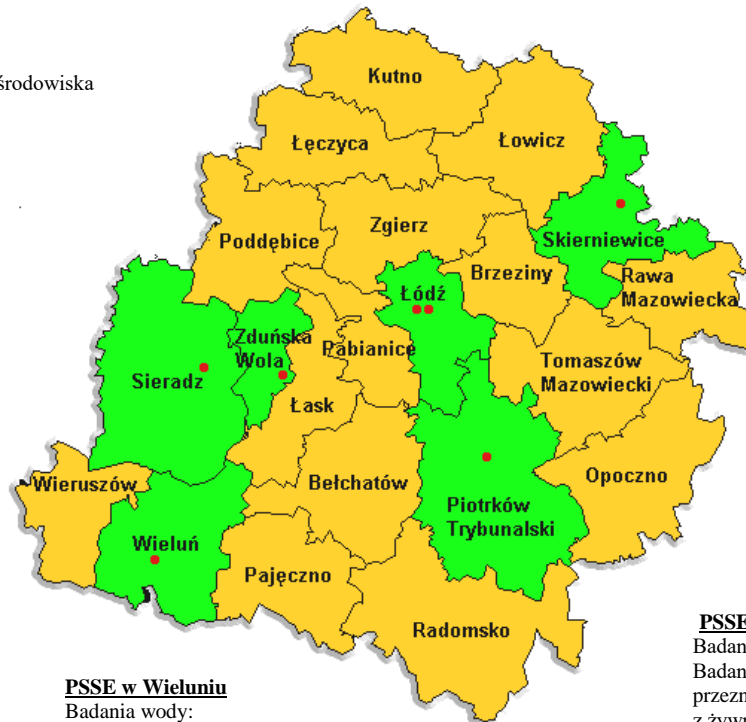
Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z basenów i kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania środowiska pracy
 Badania epidemiologiczne
 Badania z zakresu higieny środowiska

PSSE w Skierniewicach

Badania żywności
 Badania kosmetyków
 Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z basenów i kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania epidemiologiczne
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska
 Badania czynników szkodliwych z materiałów budowlanych

PSSE w Zduńskiej Woli

Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z basenów i kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska
 Badania czynników szkodliwych z materiałów budowlanych

PSSE w Sieradzu

Badania epidemiologiczne

PSSE w Wieluniu

Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z basenów i kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania epidemiologiczne
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska

PSSE w Piotrkowie Trybunalskim

Badania żywności
 Badania materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością
 Badania wody:
 - do spożycia przez ludzi
 - z basenów i kąpielisk
 - ciepłej w kierunku Legionella Sp.
 Badania epidemiologiczne
 Badania środowiska pracy
 Badania z zakresu higieny środowiska

Kompetencje laboratoriów potwierdzają Certyfikaty Akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji, które posiadają wszystkie laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego.

**AKREDYTACJA W ZINTEGROWANEJ MERYTORYCZNIE BAZIE LABORATORYJNEJ
PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO:**

Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi, jako jedyne w kraju urządzenie kontrolne w strukturze Państwowej Inspekcji Sanitarnej, powołane rozporządzeniem Ministra Zdrowia, wykonuje badania wyrobów tytoniowych w kierunku zawartości substancji szkodliwych dla zdrowia w dymie papierosowym, tj.: nikotyny, substancji smolistych oraz tlenu węgla.

W Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi funkcjonuje również laboratorium badania żywności, które działając w ramach agregacji/specjalizacji badań, jako jedno z pięciu w strukturach Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wykonuje, dla potrzeb całego kraju w ramach urzędowej kontroli i monitoringu, badania pozostałości pestycydów w żywności pochodzenia roślinnego.

Wdrożony w Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego system zarządzania w działalności laboratoryjnej, zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2005 poddawany jest co roku ocenie przez Polskie Centrum Akredytacji, w celu potwierdzenia kompetencji do wykonywania badań i pomiarów.

Funkcjonujący system zarządzania w działalności kontrolnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego, zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17020:2012, jest weryfikowany podczas procesu auditów wewnętrznych. Zapewnia on jednolity sposób prowadzenia działań kontrolnych w województwie łódzkim.

Doskonalenie funkcjonujących systemów zarządzania, stanowi gwarancję uzyskiwania wiarygodnych i użytecznych wyników badań i ocen zgodności prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Wymagają one od pracowników ciągłego podnoszenia kwalifikacji, co przedkłada się w konsekwencji na wyższą jakość wykonywania zadań.

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując swoje zadania, na stałe współpracuje z innymi inspekcjami oraz organizacjami na szczeblu centralnym, wojewódzkim i powiatowym m.in. z: Narodowym Instytutem Zdrowia Publicznego - Państwowym Zakładem Higieny w Warszawie, Instytutem Żywności i Żywienia w Warszawie, Państwową Agencją Atomistyki, Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi, Inspekcją Weterynaryjną, Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Łodzi, Państwową Inspekcją Pracy.

W ZAKRESIE EPIDEMIOLOGII**SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA CHOROÓB ZAKAŻNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM
W ROKU 2018**

W 2018 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w województwie łódzkim była korzystna (spadek zapadalności) tylko dla części rejestrowanych chorób (głównie wirusowe zakażenia jelitowe, krztusiec, ospa wietrzna, gruźlica, zakażenia HIV). Wzrost zapadalności dotyczył przede wszystkim odry, różyczki, czerwonki bakteryjnej, płonicy, róży, wirusowych zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych, zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile* i inwazyjnej choroby pneumokokowej.

W 2018 r. odnotowano wzrost liczby przypadków zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*, spadła zaś liczba zakażeń wywołanych rotawirusami. Zatrucia pokarmowe salmonelozowe stanowiły **98,4%** wszystkich odnotowanych przypadków zatruc pokarmowych. **79,1%** zakażeń bakteryjnych było wywołanych przez *Clostridium difficile* (**1057** przypadków), a **2,8%** przez chorobotwórcze szczepy *Escherichia coli*. Ustalonym czynnikiem etiologicznym zakażeń wirusowych były najczęściej rotawirusy (**44,7%**), rzadziej norowirusy (**10,3%**).

W 2018 r. zarejestrowano **7** przypadków czerwonki bakteryjnej, w tym 3 przypadki powiązane z ogniskiem, które wystąpiło w hotelu w Albanii. Odnotowano **5** przypadków jersiniozy jelitowej i **1** przypadek jersiniozy pozajelitowej, **5** przypadków listeriozy, **1** przypadek zatrucia jadem kiełbasianym toksyną typu B i **1** przypadek kryptosporydiozy.

Odnotowano **28** ognisk zbiorowych zatruc/zakażeń pokarmowych, w tym **14** w mieszkaniach prywatnych, **3** w hotelach, **2** w szpitalach i po jednym w: rodzinnym domu dziecka, na działce rekreacyjnej w trakcie przyjęcia zaręczynowego, w sklepie firmowym zakładu cukierniczego, zakładzie produkcyjnym, ośrodku czasowym, restauracji, Domu Pomocy Społecznej, przedszkolu i sali bankietowej. Najczęstszymi ustalonymi czynnikami etiologicznymi ognisk były *Salmonella*, rzadziej rotawirusy, *Clostridium difficile* i wirusy HAV. Główną podejrzaną przyczyną wystąpienia ognisk wywołanych przez bakterie *Salmonella* było użycie do potraw jaj kurzych i mięsa drobiowego poddanych niewystarczającej obróbce cieplnej oraz zaniedbania higieniczne w przygotowywaniu i przechowywaniu potraw. Największe ognisko zgłoszone w 2018 r. wystąpiło w związku ze spożywaniem posiłku w jednej z restauracji na terenie powiatu łódzkiego. W ognisku tym zachorowały **22** osoby, zaś prawdopodobnym czynnikiem etiologicznym były wirusy.

W 2018 r. spadła zapadalność na ospę wietrzną (z 384,5 do **280,2**) i na krztusiec (z 21,1 do **12,7**). Zapadalność na świnkę utrzymywała się na podobnym poziomie i wynosiła około **3,4**. Wzrosła natomiast zapadalność na różyczkę (z 0,3 do **0,8**) oraz zapadalność na odrę (z 0,04 do **0,6**; czyli odpowiednio **1** przypadek i **14** przypadków). Wzrost zapadalności na odrę jest odbiciem niekorzystnej sytuacji epidemiologicznej tej choroby w Polsce, Europie i na świecie. Odnotowane przypadki odry wystąpiły w ognisku tej choroby na terenie powiatu wieruszowskiego oraz dotyczyły w większości dzieci i osób nieszczepionych przeciwko odrze lub szczepionych jeden raz. Zarejestrowano **3** przypadki ostrych porażań wiotkich u dzieci w wieku 0-14 lat, w kale jednego z dzieci wykryto enterowirusy ECHO-25.

W 2018 r. spadła zapadalność na wzw typu A (z 10,45 do **2,9**) i wzw typu C (z 13,1 do **12,4**). Wzrosła natomiast zapadalność na wzw typu B (z 13,7 do **14,9**). Większość rejestrowanych przypadków wzw typu B i C stanowią przypadki przewlekłe, które są wynikiem wcześniejszych o kilka lub kilkanaście lat zakażeń. Zarejestrowano **5** przypadków ostrego wzw typu B (w 2017 r. - 4) i **7** przypadków ostrego wzw typu C (w 2017 r. - 6). Zapadalność na wzw typu A, mimo że niższa niż w roku 2017, utrzymuje się nadal na podwyższonym poziomie, co związane jest z epidemią tej choroby w Polsce i Europie.

W 2018 r. odnotowano **361** zachorowań na gruźlicę (zapadalność **14,6**), czyli o **57** przypadków mniej niż w 2017 r. (418 przypadków). Najwyższą zapadalność odnotowano w grupie wiekowej 45-64 (**24,2**) oraz 65 i więcej (**23,6**), zaś najniższą wśród dzieci w wieku 0-14 lat (**0,57**). Wyższą zapadalność na gruźlicę notowano wśród mieszkańców miast (**15,1**) niż wsi (**13,55**). Częściej na gruźlicę chorowali mężczyźni (**68,3%**) niż kobiety. W 2018 r. wystąpiły **4** zachorowania na gruźlicę prątkującą (w 2017r.- 3) wśród osób (dzieci, personel) ze skupisk dziecięcych i młodzieżowych, w których prowadzono aktywne działania profilaktyczne.

W sezonie epidemicznym 2017/2018 (01.09.2017 r. - 30.04.2018 r.) w województwie łódzkim zgłoszono **255866** zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę, w tym **108917** u dzieci do 14 r.ż. (**42,6%**). U osób chorych wykryto wirusy grypy typu B, A, A/H1N1 oraz paragrypy typu 1. Odnotowano zgony **3** mieszkańców województwa łódzkiego, u których stwierdzono zakażenie wirusami grypy typu A/H1N1 i typu B.

W czasie aktualnie trwającego sezonu epidemicznego 2018/2019 (od 01.09.2018 r. do 28.02.2019r.) zgłoszono **140984** przypadki zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę, w tym **62762** u dzieci do 14 r.ż. (**44,5%**). U osób chorych wykryto wirusy grypy typu A/H1N1, A, B, A/H3N2 oraz metapneumowirusy. Zgłoszono zgony 3 mieszkańców województwa łódzkiego, u których podejrzewano zakażenie wirusem grypy typu A (nie potwierdzone badaniami molekularnymi). Odnotowane zgony tyczyły się osób, które z uwagi na wiek i choroby przewlekłe były narażone na cięższy przebieg choroby.

W 2018 r. odnotowano **48** przypadków nowych zakażeń HIV, czyli mniej niż w 2017r., kiedy odnotowano 75 przypadków. Spośród zakażonych **75%** (**36** osób) stanowili mężczyźni, a **15%** (**12** osób) to kobiety. Zakażone osoby były w wieku 21-55 lat, **62%** zakażonych miało od 30 do 49 lat. **56%** zakażonych jako drogę zakażenia podawało ryzykowne kontakty homo- lub heteroseksualne, tylko w przypadku **2** osób do zakażenia najprawdopodobniej doszło poprzez dożylnie przyjmowanie środków odurzających, pozostałe **21** osób nie wskazywało drogi zakażenia. W 2018 r. na AIDS zachorowało **13** osób (11 w 2017 r.) - 8 mężczyzn i 5 kobiet. Dwie osoby zmarły. Chorzy byli w wieku 32-50 lat. Ryzykowne kontakty seksualne jako przyczynę zakażenia podawało **5** osób chorych, **3** osoby przyjmowały dożylnie środki odurzające, w przypadku pozostałych **5** osób brak jest informacji o drodze zakażenia. Od roku 1986, kiedy rozpoczęto rejestrację, odnotowano **1290** przypadków zakażeń HIV oraz **280** zachorowań na AIDS, zmarły **94** osoby.

W 2018 r. odnotowano mniej przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej w porównaniu z rokiem wcześniejszym (z 9 do **5**). Wzrosła natomiast liczba przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej (z 28 do **40**) i inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* (z 269 do **326**). Odnotowano również **4** przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

W 2018 r. wzrosła liczba zarejestrowanych przypadków zapaleń opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu (ze 102 do **171**), głównie wirusowych oraz przypadków zapaleń mózgu (z 15 do **17**). Odnotowano **1** przypadek opryszczkowego zapalenia mózgu i **5** przypadków kleszczowego zapalenia mózgu.

W 2018 r. spadła zapadalność na boreliozę (z 25,6 do **24,3**). Zarejestrowano **2** przypadki sporadycznej postaci choroby Creutzfeldta-Jakoba zakończone zgonem i **5** przypadków legionelozy (**4** przypadki choroby legionistów i 1 przypadek gorączki Pontiac), w tym u dwóch osób, które wcześniej przebywały w zagranicznych klimatyzowanych hotelach. Ponadto zgłoszono **4** przypadki tężca po zranieniach przez zwierzęta, zanieczyszczeniu rany oparzeniowej ziemią i upadku w mieszkaniu na zardzewiały przedmiot.

Spośród chorób importowanych w 2018 r. odnotowano również **2** przypadki gorączki denga u osób, które podróżowały do krajów azjatyckich takich jak: Wietnam, Tajlandia, Kambodża oraz **1** przypadek malarii, wywołany przez *Plasmodium falciparum*, po powrocie z Sierra Leone, zakończony zgonem chorego.

Z chorób pasożytniczych w 2018 r. odnotowano **3** przypadki bąblowicy i **3** przypadki lambliozy. Spośród chorób przenoszonych drogą płciową zgłoszono **72** przypadki kiły (w 2017 r. - 126 przypadków) i **9** przypadków rzeżączki (w 2017 r. - 14 przypadków), zaś spośród chorób wrodzonych odnotowano **7** przypadków toksoplazmozy.

W 2018 r. w porównaniu z 2017 r. spadła liczba osób pokąsanych przez zwierzęta zakwalifikowanych do szczepień przeciwko wścieklicznie (z 695 do **590**) i ogólna liczba osób pokąsanych (z 2954 do **2718**). Zarejestrowano **49** przypadków kontaktu ludzi ze zwierzętami dzikimi. W lipcu 2017 r. wykryto wirusa wściekliczny u nietoperza znalezionej na terenie powiatu rawskiego. W latach 2005-2016 i w roku 2018 na terenie województwa łódzkiego nie rejestrowano zachorowań zwierząt na wścieklicznę.

W porównaniu z 2017 r. zarejestrowano spadek liczby przypadków zgonów z powodu zakażeń i chorób zakaźnych (ze 101 do **79**). **36,7%** zgonów stanowiły zgony osób z rozpoznaniem zakażeniem jelitowym wywołanym przez *Clostridium difficile*, a **26,6%** zgony osób chorych na gruźlicę. Zgłoszono **7** zgonów osób chorych na neuroinfekcje i **3** zgony osób z zakażeniami salmonelozowymi. Spośród chorób inwazyjnych odnotowano **8** zgonów osób w wieku 31-90 lat z powodu inwazyjnej choroby pneumokokowej i **1** zgon noworodka z powodu inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

ANALIZA WYKONANIA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH OBOWIĄZKOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W ROKU 2018

Przeciwno gruźlicy zaszczepiono **97,45%** dzieci urodzonych w 2018 r. (w 2017 r. - 98,1%). W pierwszej dobie życia zaszczepiono **51,4%** noworodków (w roku wcześniejszym 60,4%).

Pierwszą dawką szczepionki przeciwko wzv typu B szczepione są dzieci w pierwszej dobie życia, kolejne dawki podawane są w 2 i 7 m.ż. W 2018 r. odsetek dzieci zaszczepionych przeciwko wzv typu B w 1 r.ż. wynosił **82,5%** (w 2017 r. - 82,9%).

W 1 r.ż. dzieci otrzymują trzy dawki szczepionki DTP (szczepienie pierwotne), zaś w 2 r.ż. jedną dawkę szczepienia uzupełniającego. Dzieci z przeciwwskazaniami do szczepienia szczepionką DTP otrzymują szczepionkę przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi zawierającą acelularny komponent krztuśca (DTaP) lub szczepionkę DT. Szczepionka DTaP jest podawana wszystkim dzieciom w 6 i 14 r.ż. Natomiast szczepienia przeciwko błonicy i tężcowi (szczepionką Td) są wykonywane w 19 r.ż. Szczepienie pierwotne szczepionką DTP wykonano u **47,8%** dzieci urodzonych w 2018 r. (w 2017 r. - 49,4%). Cykl szczepienia pierwotnego i dawkę uzupełniającą szczepionki DTP otrzymało **94,4%** dzieci urodzonych w 2017 r. (w roku wcześniejszym - 95,5%). Szczepionką DTaP zaszczepiono **63,3%** dzieci w 6 r.ż. (w roku poprzednim - 63,9%). Przeciwno błonicy, tężcowi i krztuścowi w roku 2018 zaszczepiono **71,5%** dzieci w 14 r.ż. (w 2017 r. - 71,7%). Przeciwno błonicy i tężcowi zaszczepiono **98,9%** młodzieży w 19 r.ż. (w roku poprzednim - 98,7%).

Szczepienia przeciwko poliomyelitis obejmują dwie dawki szczepionki inaktywowanej IPV w 1 r.ż. w ramach szczepienia pierwotnego, dawkę uzupełniającą w 2 r.ż. oraz przypominającą w 6 r.ż. W 2018 r. szczepieniami przeciwko poliomyelitis objęto **47,7%** dzieci w 1 r.ż. (w 2017 r. - 49,3%). Szczepienie pierwotne i dawkę uzupełniającą otrzymało **93,9%** dzieci w 2 r.ż. (95,4% w roku poprzednim). Szczepieniem przeciwko poliomyelitis w 6 r.ż. objęto **63,3%** dzieci (64,0% w 2017 r.).

Pierwsza dawka szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce jest podawana dzieciom w 13-15 m.ż., zaś dawka przypominająca w 10 r.ż. Szczepionką potrójną zaszczepiono **73,6%** dzieci w 2 r.ż. (w 2017 r. - 72,8%). Natomiast w 10 r.ż. dawką przypominającą zaszczepiono **70,0%** dzieci (w roku poprzednim - 69,2%), w tym **81,4%** dziewczynek dawką przypominającą przeciwko różyczce.

Pełny cykl szczepień przeciwko zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b rozpoczęty u dzieci w 2 m.ż. składa się z trzech dawek szczepienia pierwotnego, podanych w 1 r.ż. oraz dawki uzupełniającej podanej w 2 r.ż. Dzieci, u których szczepienie rozpoczęto między 6 a 12 m.ż. powinny otrzymać dwie dawki szczepionki w cyklu szczepień pierwotnych oraz jedną dawkę uzupełniającą, po roku od podania drugiej dawki. Dzieciom powyżej 1 r.ż. podaje się jedną dawkę szczepionki. Szczepienia pierwotne przeciwko zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b wykonano u **47,8%** dzieci urodzonych w 2018 r. (w 2017 r. - 49,3%). Natomiast **94,4%** dzieci urodzonych w 2017 r. zaszczepiono pierwotną lub uzupełniającą dawką szczepionki (w roku wcześniejszym - 95,4%).

Szczepieniami przeciwko *Streptococcus pneumoniae* objęte są dzieci od 2 m.ż. do skończenia 2 r.ż., a pełen cykl szczepień to trzy lub cztery dawki szczepionki w zależności od przyjętego schematu szczepienia i/lub wieku dziecka w chwili podania pierwszej dawki. Szczepienie pierwotne przeciwko *Streptococcus pneumoniae* wykonano u **57,2%** dzieci urodzonych w 2018 r., podobnie jak w 2017 r. Pełny cykl szczepień wykonano u **56,3%** dzieci urodzonych w 2017 r.

W 2018 r. podobnie jak w roku wcześniejszym nastąpił dalszy spadek wykonania szczepień obowiązkowych u dzieci w województwie łódzkim. Dotyczył on szczepień wykonywanych u dzieci w 1, 2, 6 i 14 r.ż.

W województwie łódzkim systematycznie z roku na rok rośnie liczba osób, które odmawiają wykonania obowiązkowych szczepień ochronnych. W 2018 r. do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgłoszono informacje o **2158** rodzicach/opiekunach dzieci odmawiających wykonania obowiązkowych szczepień u swoich dzieci. Odnotowano wzrost w stosunku do poprzedniego roku, w którym zgłoszono informacje o **1768** rodzicach/ opiekunach uchylających się od wykonania obowiązku szczepień dzieci. Jako najczęstsze przyczyny odmów (**35%**) wskazywano wpływ ruchów antyszczepionkowych, rzadziej wystąpienie NOP u osoby zobowiązanej, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną, odrębności kulturowe, religijne lub etniczne. W roku 2018 liczba niezaszczepionych dzieci w związku z uchylaniem się od obowiązku szczepień na terenie województwa łódzkiego wyniosła **1480** (w IV kwartale 2017 r. – 1182 dzieci).

W 2018 r. na terenie województwa łódzkiego odnotowano **187** przypadków podejrzeń niepożądanych odczynów poszczepiennych. Odnotowano wzrost w stosunku do roku poprzedniego (w 2017 r. -173 przypadki). W większości były to łagodne NOP-y. Odnotowano **16** przypadków poważnych NOP-ów oraz **4** przypadki ciężkich NOP-ów.

OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ W WOJEWÓDZTWIE ŁÓDZKIM W ROKU 2018

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w województwie łódzkim w 2018 r. znajdowało się **3926** podmiotów wykonujących działalność leczniczą (**78** szpitali), w tym **89** podmiotów (**14** szpitali) pod bezpośrednim nadzorem Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Placówki nadzorowane były w zakresie oceny stanu sanitarno-technicznego, czystości bieżącej, zabezpieczenia przeciwepidemicznego, w tym zaopatrzenia w materiały i sprzęt jednorazowego użytku, prawidłowości procesów dezynfekcji i sterylizacji, przeprowadzania działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, wykonywania szczepień ochronnych, a także zagadnień z zakresu higieny komunalnej, żywności i żywienia oraz higieny pracy.

W 2018 r. pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego Pionu Epidemiologii przeprowadzili **4001** kontroli sanitarnych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano **91** decyzji zobowiązujących do poprawy stanu sanitarno-technicznego i dostosowania placówek do obowiązujących wymagań prawnych i **61** decyzji płańciznych oraz nałożono **6** mandatów karnych na sumę **1500 zł**.

Stan sanitarno-techniczny placówek medycznych na terenie województwa łódzkiego należy określić jako dobry. Duża część placówek jest wyremontowana, spełnia stawiane im wymagania. Nadal są jednak placówki, w których niezbędna jest poprawa stanu sanitarno-technicznego i przeprowadzenie prac dostosowujących do wymagań rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. *w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą* (Dz. U. z 2012 r., poz. 739).

Podczas przeprowadzonych w 2018 r. kontroli sanitarnych najczęściej stwierdzanymi nieprawidłowościami były: brak dostosowań dla osób niepełnosprawnych, nieprawidłowa organizacja pomieszczeń i wentylacja na blokach operacyjnych i salach intensywnej opieki medycznej, brak odpowiedniego zaplecza jak: magazyny, odpowiednio wyposażone brudowniki, brak postępowego, jednokierunkowego ruchu pacjentów, narzędzi i sprzętu medycznego, brak izolatek, brak dostępu do łóżek z 3 stron, brak centralnych sterylizatori oraz nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i sprzętów.

Zgodnie z ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. *o działalności leczniczej* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2190 ze zmianami) termin dostosowania podmiotów leczniczych do wymagań ww. rozporządzenia został określony na dzień 31.12.2017 r., zaś podmioty które nie zrealizowały programu dostosowania mogą składać wnioski do właściwych państwowych inspektorów sanitarnych o wydanie opinii o wpływie niespełnionych wymagań rozporządzenia na bezpieczeństwo pacjentów. Dotychczas do organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpłynęło **56** takich wniosków, z których **29** kwalifikowało się do wydania opinii, w tym trzech o znacznym wpływie niespełnionych wymagań na bezpieczeństwo pacjentów.

W 2018 r. przeprowadzane były prace remontowe i modernizacyjne w wielu placówkach, w tym prace mające na celu poprawę stanu sanitarno-technicznego poszczególnych pomieszczeń i sprzętów oraz dostosowanie placówek do wymagań ww. rozporządzenia. Dużym utrudnieniem podczas wykonywania prac remontowych i modernizacyjnych w placówkach jest znaczny stopień wyeksploatowania budynków oraz niekorzystne rozwiązania architektoniczne (np. krzyżujące się ciągi komunikacyjne).

Zabezpieczenie przeciwepidemiczne podmiotów leczniczych na terenie województwa łódzkiego można określić jako właściwe. Zaopatrzenie w materiały i sprzęt medyczny jednorazowego użytku jest dostateczne.

W 4 podmiotach w województwie łódzkim znajdują się czynne komory dezynfekcyjne: Uniwersytecki Szpital Kliniczny Nr 1 im. Barlickiego w Łodzi, Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Kopernika w Piotrkowie Trybunalskim, Wojewódzki Szpital Zespolony im. Rybickiego w Skierniewicach i Areszt Śledczy w Piotrkowie Trybunalskim (2 komory). Ponadto 2 podmioty lecznicze (Instytut Centrum Zdrowia Matki Polki w Łodzi i ZOZ w Łęczycy) posiadają mobilne aparaty do fumigacji, w których czynnikiem działającym jest nadtlenek wodoru.

We wszystkich podmiotach leczniczych sterylizacja narzędzi, materiałów opatrunkowych, bielizny odbywa się w autoklawach (para wodna pod zwiększonym ciśnieniem), na miejscu w placówkach lub podpisane są umowy na świadczenie usług sterylizacyjnych z innymi podmiotami.

W 11 szpitalach na terenie województwa łódzkiego zorganizowane są sterylizatornie z podziałem na strefę brudną, czystą i sterylną. Wykonywane są tam wszystkie czynności związane z przygotowaniem sprzętu wielokrotnego użytku i bielizny, jak: dezynfekcja, mycie w automatycznych urządzeniach, sortowanie, pakowanie, sterylizacja i magazynowanie w wyznaczonych do tego celu pomieszczeniach.

Na terenie województwa łódzkiego znajduje się jedna sterylizatornia zorganizowana poza podmiotem leczniczym, posiadająca certyfikat ISO. Jest to Centralna Sterylizatornia Toruńskich Zakładów Materiałów Opatrunkowych w Łodzi. Świadczy ona usługi w zakresie sterylizacji oraz usługi w pełnym zakresie (dezynfekcja, mycie, pakowanie, sterylizacja). Sterylizatornia ta wyposażona jest w 1 sterylizator plazmowy i 4 autoklawy parowe (przelotowe). W części przygotowawczej znajduje się myjnia przelotowa. Magazyn do przechowywania materiału sterylnego wyposażony jest w monitoring temperatury i wilgotności.

Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi* (Dz. U. z 2018 r., poz. 151 ze zmianami) kierownicy podmiotów leczniczych oraz inne osoby udzielające świadczeń zdrowotnych są obowiązani do podejmowania działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych, a w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne powołane są zespoły i komitety kontroli zakażeń szpitalnych.

Do działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych należą: monitorowanie zakażeń związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych i czynników alarmowych, ocena ryzyka wystąpienia zakażeń, opracowywanie i aktualizowanie procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym, stosowanie środków ochrony indywidualnej i zbiorowej, wykonywanie badań laboratoryjnych, analiza lokalnej sytuacji epidemiologicznej w celu optymalizacji profilaktyki i terapii antybiotykowej oraz prowadzenie kontroli wewnętrznych.

Kierownicy podmiotów wykonujących działalność leczniczą w rodzaju świadczenia szpitalne są obowiązani do organizacji udzielania świadczeń zdrowotnych w sposób zapewniający zapobieganie zakażeniom szpitalnym i szerzeniu się czynników alarmowych oraz warunki izolacji pacjentów z zakażeniem lub chorobą zakaźną i pacjentów szczególnie podatnych na zakażenia szpitalne, wykonywania badań laboratoryjnych w ciągu całej doby, wykonywania badań mikrobiologicznych oraz przekazywanie właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala i ogniskach epidemicznych.

Z roku na rok obserwowana jest poprawa realizacji ww. działań w podmiotach leczniczych. Zwiększają się też kwalifikacje członków zespołów kontroli zakażeń szpitalnych.

W 2018 r. do państwowych inspektorów sanitarnych w województwie łódzkim zgłoszono **49** ognisk epidemicznych w szpitalach (48 w 2017 r.). W ponad połowie zgłoszonych ognisk u chorych wystąpiły objawy nieżytu żołądkowo-jelitowego najczęściej wywołane przez *Clostridium difficile*, rzadziej rotawirusy i adenowirusy. W pozostałych ogniskach wywołanych przez bakterie oporne na antybiotyki uznawane za czynniki alarmowe (głównie *Klebsiella pneumoniae* ESBL(+), MBL/NDM i *Acinetobacter baumannii*) oraz wirus odry, grypy typu A/H1N1 i typu B oraz świerzbowiec ludzki, u pacjentów zakażonych występowały objawy infekcji dróg oddechowych, układu moczowo-płciowego, łożyska naczyniowego, tkanek miękkich i skóry.

Nadal poprawy wymaga wykonywanie badań mikrobiologicznych w podmiotach leczniczych w celu wykrywania czynników etiologicznych zakażeń. W 2017 r. liczba badań mikrobiologicznych na łóżko szpitalne w województwie łódzkim wynosiła **17**, podobnie jak w roku wcześniejszym.

W 2017 r. najczęściej wykrywanymi czynnikami alarmowymi u pacjentów przebywających w szpitalach województwa łódzkiego były: *Klebsiella* spp. ESBL(+) (**24%**), *Escherichia coli* ESBL(+) (**18%**), *Clostridium difficile* (**16%**), MRSA (**14%**), *Acinetobacter* spp. (**8%**), *Pseudomonas* spp. (**8%**) i *Enterobacter* spp. ESBL(+) (**8%**).

Aktualnie zbierane są dane dotyczące czynników alarmowych i liczby badań mikrobiologicznych w szpitalach w województwie łódzkim w 2018 r. Podane zostały dane liczbowe według stanu na dzień 28.02.2019 r., które mogą ulec niewielkim zmianom. Zapadalność policzona została w odniesieniu do 100 tys. ludności.

Przygotowała:

Anna Guzek

Kierownik Oddziału Nadzoru Epidemiologii WSSE

W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ

STAN SANITARNY WOJEWÓDZTWA W 2018 R. WRAZ Z OCENĄ OBSZARÓW W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ, W KTÓRYCH MOGĄ WYSTĄPIĆ ZAGROŻENIA DLA ZDROWIA LUDZI

Jakość wody do spożycia w wodociągach zaopatrujących mieszkańców woj. łódzkiego.

Na terenie woj. łódzkiego w 2018 r. nadzorem objęto **568** wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz **128** innych podmiotów zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia. Mieszkańcy woj. łódzkiego piją wodę dobrej jakości bez zanieczyszczeń mikrobiologicznych i chemicznych.

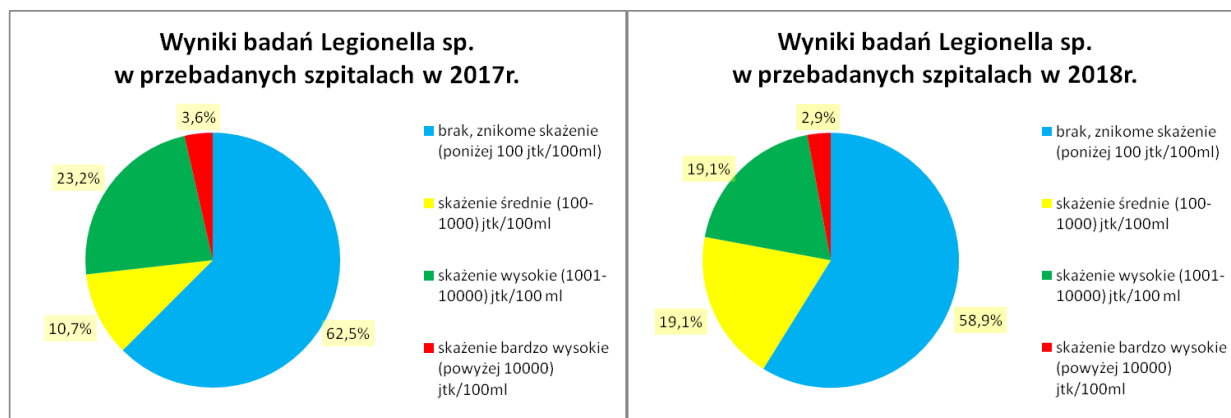
W trakcie 2018 r. brak przydatności wody do spożycia PPIS orzekali w przypadku **13** wodociągów zbiorowego zaopatrzenia oraz **11** innych podmiotów z uwagi na przekroczenia parametrów mikrobiologicznych. W sytuacji wydania oceny o braku przydatności wody do spożycia PPIS w drodze decyzji administracyjnych zobowiązywali producentów wody do czasowego unieruchomienia wodociągu poprzez wydanie zakazu korzystania z wody do celów spożywczych oraz zapewnienia odbiorcom wody o jakości odpowiadającej wymaganiom. Konsumenty byli zaopatrywani w wodę o odpowiedniej jakości, ponieważ wodociągi przełączono na inne ujęcia lub mieszkańcy byli zaopatrywani w wodę konfekcjonowaną, lub korzystali z wody z beczkowsów. Jakość wody do spożycia w **99,7%** wodociągów oceniono jako przydatną do spożycia (stan na dzień 31.12.2018 r.). Tylko w **1** wodociągu zbiorowego zaopatrzenia i w **1** wodociągu lokalnym woda na koniec roku oceniona została jako nieprzydatna do spożycia pod względem mikrobiologicznym. Liczby te są porównywalne z rokiem 2017.

Obszarowa ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie woj. łódzkiego jest zamieszczona na stronie internetowej WSSE w Łodzi (<http://www.pis.lodz.pl/>).

Ocena skolonizowania instalacji wody ciepłej bakteriami Legionella sp. w stacjonarnych podmiotach leczniczych oraz obiektach zamieszkania zbiorowego.

Ciepła woda użytkowa jest środowiskiem dla rozwoju bakterii Legionella sp. Czynnikiem sprzyjającym ich rozwojowi i namnażaniu jest temperatura wody w zakresie 20-48°C. Do zakażenia bakteriami Legionella sp. dochodzi na skutek wdychania skażonego aerozolu wodno-powietrznego. Osobami narażonymi na zakażenia są chorzy przebywający w szpitalach, zakładach opiekuńczo-leczniczych, mieszkańcy domów pomocy społecznej i innych obiektów zamieszkania zbiorowego itp. Szczególnie narażone są osoby chore przebywające w szpitalach.

W 2018 r. w **68** obiektach szpitalnych na terenie woj. łódzkiego przeprowadzono w ramach nadzoru oraz kontroli wewnętrznej badanie ciepłej wody użytkowej na obecność pałeczek Legionella sp. W **28** szpitalach stwierdzono skolonizowanie bakteriami Legionella sp. instalacji ciepłej wody użytkowej.

Monitoring instalacji wody ciepłej pozwala stwierdzić, że odsetek szpitali, w których stwierdzono przekroczenie Legionella sp. wzrósł nieznacznie z **37,5%** do **41,1%**.

W wyniku prowadzonego przez ŁPWIS i PPIS woj. łódzkiego postępowania administracyjnego (**24** decyzje), zobowiązującego dyrekcje szpitali do doprowadzenia jakości wody ciepłej do wymagań określonych rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody do spożycia przez ludzi, w większości szpitali uzyskano poprawę; w **5** szpitalach jakość wody ciepłej na koniec 2018 r. nie odpowiadała wymaganiom.

W 2018 r. przebadano również w ramach urzędowego nadzoru i kontroli wewnętrznej wodę ciepłą w **190** obiektach zamieszkania zbiorowego. Badania wykonano w **61** domach pomocy społecznej (w **10** z nich stwierdzono przekroczenie dopuszczalnej liczby Legionella sp.) oraz w **129** innych obiektach zamieszkania zbiorowego takich jak: placówki opiekuńcze i oświatowe, hotele, areszty śledcze (w **35** z nich stwierdzono przekroczenia). Odsetek obiektów zamieszkania zbiorowego, w których stwierdzono przekroczenie Legionella sp. zmalał z **25,5%** w 2017 r. do **23,7%** w 2018 r.

W wyniku skolonizowania instalacji wody ciepłej Legionella sp. ŁPWIS oraz PPIS prowadzili postępowania administracyjne – w ww. grupie obiektów wydano **39** decyzji, w wyniku których na koniec 2018 r. doprowadzono jakość wody ciepłej do obowiązujących wymagań w większości z nich, z wyjątkiem **3** domów pomocy społecznej i **9** obiektów oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych.

Jakość wody w kąpieliskach.

W sezonie 2018 r. na terenie woj. łódzkiego zostało zgłoszonych przez organizatorów **17** kąpielisk, których wykazy zostały zatwierdzone uchwałami rad gmin. Liczba kąpielisk wzrosła w porównaniu do 2017 r. z 4 do 17. Wynikało to przede wszystkim z wejścia w życie nowych przepisów, które ograniczyły zakres funkcjonowania miejsc wykorzystywanych do kąpieli do 30 dni w sezonie i spowodowały, że organizatorzy przekształcili te obiekty w kąpieliska.

W ramach nadzoru oceniana była jakość wody w kąpieliskach pod względem mikrobiologicznym z uwzględnieniem liczby Escherichia coli i Enterokoków oraz dokonywana była ocena wizualna jakości wody m.in. pod względem zakwitów glonów. W trakcie sezonu wydawano bieżące oceny jakości wody. Woda w większości kąpielisk odpowiadała wymaganiom w trakcie całego sezonu. Tylko 4 obiekty były czasowo unieruchomione z powodu wydania przez PPIS oceny o braku przydatności wody do kąpieli, a co za tym idzie również zakazu kąpieli. Były to kąpieliska: „Mrożyczka” w Głownie (ze względu na zanieczyszczenie mikrobiologiczne oraz zakwit sinic), „Stawy Stefańskiego” w Łodzi i „Lewityn” w Pabianicach (oba z uwagi na zakwit sinic) oraz „Słoneczko” w Piotrkowie Trybunalskim (z uwagi na zanieczyszczenie mikrobiologiczne).

W 2018 r. dokonano po raz kolejny klasyfikacji jakości wody w **3** kąpieliskach funkcjonujących w 2018 r. oraz w latach poprzednich, na podstawie czteroletniego zestawu wyników badania bakteriologicznego wody za lata 2015-2018. Jakość wody w kąpielisku Zbiornik Wodny w Przedborzu, pow. radomszczański sklasyfikowano na niższym poziomie niż w 2017 r. – zmieniła się z doskonałej na dobrą, a w pozostałych **2** (Wawrzkowizna, pow. bełchatowski, Tatar w Rawie Maz.) jako doskonałą – tak samo jak w 2017 r.

Komunikaty o jakości wody w kąpieliskach oraz miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli są zamieszczane w sezonie kąpieliskowym na stronie internetowej WSSE w Łodzi (<http://www.pis.lodz.pl/> - link Kąpieliska).

Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej.

Kontroli stanu sanitarno-porządkowego i technicznego podlegają takie obiekty jak: hotele, obiekty wczasowo-turystyczne, zakłady fryzjerskie i kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej i tatuażu, domy pomocy społecznej, dworce kolejowe i autobusowe, środki transportu osobowego, wiaty przystankowe, port lotniczy, parkingi, stacje paliw, pływalnie, ustępy publiczne, cmentarze, zakłady pogrzebowe.

W 2018 r. w woj. łódzkim skontrolowano **6525** obiektów użyteczności publicznej (**76,7%** obiektów) i **671** środków transportu. Pozytywnym zjawiskiem jest dobry stan sanitarny obiektów – na koniec 2018 r. jako niewłaściwe pod względem sanitarno-technicznym lub higienicznym oceniono tylko **8** obiektów użyteczności publicznej tj. ok. **0,12%** spośród wszystkich skontrolowanych, czyli na poziomie podobnym jak w roku 2017.

**INTENSYFIKACJA DZIAŁAŃ SKUTKUJĄCYCH POPRAWĄ STANU SANITARNEGO
WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W 2018 ROKU**

Nadzór nad jakością wody do spożycia w świetle nowego rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

W 2018 r. nadzór nad jakością wody do spożycia sprawowano na podstawie nowego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) wprowadzającego istotne zmiany i nowe zadania dla organów PIS w zakresie nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

ŁPWIS rozdystrybuował komentarz opracowany przez GIS dot. ww. rozporządzenia MZ do 21 PSSE oraz komentarz skierowany do producentów wody, który przekazano do wszystkich 177 gmin woj. łódzkiego. Przekazano ponadto do PPIS wytyczne opracowane przez GIS w porozumieniu z NIZP-PZH dot. postępowania organów PIS w przypadku najczęściej występujących przekroczeń wartości parametrycznych wskaźników mikrobiologicznych i fizykochemicznych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Rozporządzenie wprowadziło pojęcie punktu zgodności, a więc takiego punktu, w którym woda musi spełniać wymagania w nim określone. Jest to punkt czerpalny zlokalizowany najbliżej przed wodomierzem głównym lub przyłączem wodociągowym, a w przypadku braku możliwości poboru wody w takim miejscu może to być zawór używany do pobierania wody w szczególności w obiektach zamieszkania zbiorowego, w stosunku do którego przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne zadeklarowało spełnienie wymagań określonych w rozporządzeniu.

Zgodnie z rozporządzeniem ocena jakości wody dokonywana przez PPIS, czyli stwierdzenie przydatności, braku przydatności, czy warunkowej przydatności wody do spożycia możliwe jest tylko na podstawie wyników badań uzyskanych z punktów zgodności. W związku powyższym producenci wody w porozumieniu z PPIS wyznaczyli punkty zgodności do pobierania próbek wody, które PPIS zatwierdzili opiniując harmonogramy poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej na 2019 r.

Zgodnie z wymogami rozporządzenia nadzorem w zakresie oceny jakości wody do spożycia objęto podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia, działające na rynku spożywczym, w tym podmioty nadzorowane przez Weterynaryjną Inspekcję Sanitarną. Dokonano ewidencji tych podmiotów na terenie woj. łódzkiego i ustalono, że ich liczba wynosi **101**. W ślad za porozumieniem ramowym zawartym pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym i Głównym Lekarzem Weterynarii o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz organów Inspekcji Weterynaryjnej, ŁPWIS podpisał analogiczne porozumienie z Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii w Łodzi, a PPIS z terenu woj. łódzkiego z powiatowymi lekarzami weterynarii. Zgodnie z tymi porozumieniami organy PIS przekazują organom WIS kopie decyzji stwierdzających brak przydatności wody do spożycia, warunkową przydatność wody do spożycia lub przydatność wody do spożycia na warunkach przyznanego odstępstwa dot. podmiotów zaopatrujących w wodę obiekty nadzorowane przez Inspekcję Weterynaryjną.

Drugi rok z kolei objęto nadzorem w zakresie urzędowego badania wody ciepłej wszystkie obiekty zamieszkania zbiorowego takie jak placówki opiekuńcze i oświatowe posiadające miejsca całodobowego zamieszkania tj. domy dziecka, ośrodki szkolno-wychowawcze, internaty i bursy. Badania wody ciepłej w kierunku *Legionella sp.* przeprowadzono w 112 tego typu placówkach.

Zgodnie z wymogami rozporządzenia zwiększono częstotliwość badania wody ciepłej w szpitalach do dwóch razy w ciągu roku. Badania rozłożono pomiędzy kontrolę urzędową prowadzoną przez organy PIS i kontrolę wewnętrzną prowadzoną przez podmioty lecznicze - po jednym badaniu.

Systematyczne badania wody ciepłej oraz działania informacyjno-edukacyjne prowadzone przez PIS woj. łódzkiego w 2018 r. pozwoliły na ocenę stopnia skolonizowania instalacji wody ciepłej użytkowej bakteriami *Legionella sp.* w obiektach zamieszkania zbiorowego i stacjonarnych podmiotach leczniczych i podejmowanie na bieżąco działań interwencyjnych w przypadku wystąpienia tego zjawiska, celem ochrony zdrowia użytkowników ww. obiektów. W roku 2018 skolonizowanie stwierdzono w ok. **29%** przebadanych obiektów, podobnie jak w roku 2017. Pozytywnym zjawiskiem jest doprowadzenie jakości wody ciepłej do obowiązujących wymagań na koniec 2018 r. w **76,5%** obiektów, w których wystąpiło przekroczenie. Odsetek ten jest taki sam jak w 2017 r.

Nadzór nad solariami w zakresie ochrony zdrowia przed niekorzystnym wpływem korzystania z usług solaryjnych.

W 2018 r. organy PIS woj. łódzkiego realizowały zadania nałożone ustawą z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. z 2017 r. poz. 2111). Nadzorem objęto **357** podmiotów świadczących usługi solaryjne, w tym **83** typowe solaria świadczące tylko tego typu usługi.

Kontrole obejmowały m.in. zagadnienia takie jak:

- obowiązek całkowitego zakazu promocji i reklamy usług w zakresie udostępniania solarium,
- zakaz udostępniania solarium osobom nieletnim,
- obowiązek prawidłowego oznakowania dot. zakazu korzystania z solarium przez osoby niepełnoletnie oraz negatywnych skutków korzystania z solarium, o którym mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium (Dz. U. z 2018 r. poz. 275).

Skontrolowano wszystkie obiekty świadczące usługi solaryjne – przeprowadzono **398** kontroli. Nieprawidłowości w zakresie ww. zagadnień nie stwierdzono, w związku z czym nie nałożono kar pieniężnych oraz nie stosowano karan mandatowego.

ZAGADNIENIA WYMAGAJĄCE INTENSYFIKACJI DZIAŁAŃ W 2019 R.

Opracowanie raportu ze wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych w ujęciach wody.

W 2018 r. organy PIS woj. łódzkiego egzekwowały obowiązek zawarty w Dyrektywie Rady 2013/51/EURATOM oraz w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zobowiązujący przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz podmioty wykorzystujące wodę, pochodzącą z indywidualnego ujęcia, jako część działalności handlowej lub w budynkach użyteczności publicznej do wykonania wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych w ujęciach wody. Badania te obejmują parametry: radon, izotopy radu: Ra-226 i Ra-228 oraz tryt, a w przypadku przekroczenia wartości parametrycznej któregokolwiek z nuklidów również oznaczenie dawki orientacyjnej.

W nowo tworzonych i obejmowanych nadzorem przez PPIS ujęciach wody wstępny monitoring substancji promieniotwórczych będzie kontynuowany w 2019 r.

Zgodnie z rozporządzeniem PPIS mają obowiązek sporządzić raport ze wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych i przekazać go do wojewódzkiego inspektora sanitarnego w terminie do 31 marca 2019 r. Z kolei ŁPWIS ma obowiązek opracować zbiorczy raport z terenu woj. łódzkiego w terminie do 30 czerwca 2019 r. i przesłać go Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu, który sporządzi raport dot. wstępnego monitoringu substancji promieniotwórczych w ujęciach wody na obszarze całego kraju, celem przekazania go do Komisji Europejskiej.

Kontynuacja nadzoru nad podmiotami działającymi na rynku spożywczym, zaopatrywanymi z indywidualnych ujęć wody.

W 2019 r. kontynuowany będzie nadzór nad jakością wody do spożycia w podmiotach zaopatrywanych w wodę z ujęć indywidualnych, działających na rynku spożywczym.

PPIS zatwierdzili harmonogramy z kontroli wewnętrznej prowadzonej przez ww. podmioty na 2019 r. PPIS będą egzekwować prowadzenie badań w zakresie parametrów i z częstotliwością określoną w ww. rozporządzeniu oraz pozyskiwać wyniki badań i wydawać na ich podstawie oceny jakości wody pod względem jej przydatności do spożycia przez ludzi oraz egzekwować poprawę jakości wody w przypadku naruszenia wymagań.

Przygotował:

Marek Łukasiewicz

Kierownik Oddziału Nadzoru Higieny Komunalnej WSSE

W ZAKRESIE HIGIENY PRACY

W 2018 roku w ewidencji inspekcji sanitarnej woj. łódzkiego było **8433** podmioty gospodarcze zatrudniające ogółem **299978** pracowników. W porównaniu z 2017 rokiem liczba zaewidencjonowanych podmiotów gospodarczych zmniejszyła się o **117** podmiotów i dotyczyła głównie mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających mniej niż **10** pracowników.

Odnotowano wzrost o **9019** liczby zatrudnionych pracowników. W dalszym ciągu przeważają mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do **10** pracowników (**4411** podmiotów) oraz przedsiębiorstwa małe zatrudniające do **50** pracowników (**2865** podmiotów). W 2018 roku stanowiły one odpowiednio **52%** i **34%** ogółu jednostek będących w ewidencji stacji.

W stosunku do ubiegłego roku na niezmienionym poziomie utrzymuje się liczba średnich przedsiębiorstw zatrudniających do **250** pracowników.

Wiodącymi gałęziami przemysłu w naszym województwie jest produkcja odzieży oraz przetwórstwo spożywcze zwłaszcza w części powiatów o charakterze rolniczym, zagospodarowujących miejscowy surowiec. Ponadto istotnymi gałęziami produkcji są: produkcja wyrobów tekstylnych, wyrobów metalowych, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcja mebli. Działalność prowadzona była w zakładach zatrudniających do **10** i do **50** pracowników.

Ocenę higienicznych warunków pracy dokonano w oparciu o badania i pomiary przeprowadzone w laboratoriach posiadających certyfikat akredytacji, w tym w sześciu laboratoriach inspekcji sanitarnej.

Laboratoria inspekcji sanitarnej wykonały **6344** oznaczenia szkodliwych czynników chemicznych i fizycznych (hałas, drgań ogólnych i miejscowych, mikroklimatu), pyłów oraz czynników uciążliwych (oświetlenia) występujących na stanowiskach pracy. W ramach działalności statutowej wykonano **1813** oznaczeń ww. czynników.

Przeprowadzone na stanowiskach pracy badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia wykazały, że **5396** pracowników pracowało w warunkach niezgodnych z normatywami higienicznymi, co stanowi **1,8%** ogółu zatrudnionych objętych ewidencją Inspekcji Sanitarnej.

W stosunku do ubiegłego roku wzrosła o **676** liczba pracowników zatrudnionych w warunkach przekroczeń normatywów higienicznych czynników fizycznych czyli w warunkach, które stwarzały zagrożenie dla zdrowia pracujących. Wzrosła również nieznacznie (o **17**) liczba pracowników zatrudnionych w przekroczeniach NDS czynników chemicznych, co stanowi zaledwie **0,5%** ogółu pracujących w przekroczeniach.

Najliczniejszą grupę pracującą w warunkach przekroczenia norm higienicznych stanowią w dalszym ciągu osoby ekspozowane na hałas. W 2018 roku w przekroczeniach Najwyższych Dopuszczalnych Natężeń hałasu pracowało **5065** osób, co stanowi **91,4%** ogółu osób zatrudnionych w przekroczeniach normatywów higienicznych. Utrzymujące się w wielu zakładach od wielu lat przekroczenia NDN hałasu spowodowały intensyfikację działań prowadzonych przez pracowników higieny pracy (kontrolę sanitarną, pomiary laboratoryjne wykonywane z nadzoru, działania w zakresie promocji zdrowia). Powodem przekroczeń poziomu hałasu jest w większości przestarzały technologicznie park maszynowy.

Najwięcej nadmiernie głośnych stanowisk pracy stwierdzono w zakładach włókienniczych (tkalniach, przędzalniach), kopalni węgla, przemyśle maszynowym. Wszystkich pracodawców, u których stwierdzono poziom hałasu przekraczający obowiązujący normatyw higieniczny zobowiązano do podjęcia działań mających na celu zmniejszenie ekspozycji na hałas, a pracowników nakazano wyposażyć w atestowane ochronniki słuchu dobrane do wielkości charakteryzujących hałas i do cech indywidualnych pracowników. Obowiązek ten realizowany jest przez pracodawców na bieżąco.

W ramach promocji zdrowia, podczas kontroli sanitarnych, pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej informowali pracodawców o celowości stosowania środków ochrony indywidualnej, potrzeby monitorowania narażenia na hałas, podejmowania działań w celu obniżenia poziomu ekspozycji na hałas i badań profilaktycznych.

Na stwierdzone w trakcie kontroli nieprawidłowości wydano w 2018 roku łącznie **320** decyzji administracyjnych. W tym **120** decyzji dotyczących poprawy warunków pracy, **47** dotyczących obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych oraz decyzję unieruchamiającą **1** stanowisko pracy.

W wydanych decyzjach sformułowano łącznie **577** nakazów Z powodu przekroczenia Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia Chwilowego substancji chemicznej (formaldehydu) pracowników zatrudnionych na stanowisku pracy w Zakładzie Patomorfologii odsunięto od pracy, unieruchamiając w ten sposób zagrożające zdrowiu stanowisko pracy.

Prowadzone przez inspekcję sanitarną działania administracyjne spowodowały, że w wyniku podjętych przez pracodawców działań takich jak: wymiana parku maszynowego na nowy, instalowanie dodatkowych odciągów służących do odsysania zanieczyszczeń u źródeł ich powstawania (pyłów), modernizacja wentylacji mechanicznej, modernizacja urządzeń i maszyn emitujących hałas w wielu zakładach, zmian organizacyjno - administracyjnych obniżono poziom stężeń i natężeń czynników szkodliwych i tym samym uzyskano poprawę warunków pracy dla **850** zatrudnionych pracowników.

Ponadto osiągnięto istotną poprawę warunków sanitarnych dotyczącą przede wszystkim: zapewnienia pracownikom nowych lub zmodernizowanych pomieszczeń produkcyjnych i sanitarno-higienicznych.

Pomimo poprawiających się warunków pracy i świadomości pracowników poprzez informowanie ich o ryzyku zawodowym, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz zasadach ochrony przed zagrożeniami w dalszym ciągu stwierdzane są choroby zawodowe.

W 2018 roku stwierdzono **39** chorób zawodowych, czyli o **15** mniej niż w roku ubiegłym. Stwierdzono spadek takich chorób jak: pylice płuc, astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, przewlekłe choroby zakaźne i pasożytnicze, zewnątrzpochodne zapalenie pęcherzyków płucnych, ostre uogólnione reakcje alergiczne, alergiczny nieżyt nosa, choroby skóry, przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy, zespołu wibracyjnego, choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami drażniącymi. W grupie chorób zakaźnych najczęściej stwierdzonych chorób dotyczyło boreliozy rozpoznanej u rolników (**9** przypadków) i leśników (**2** przypadki).

Stwierdzono nowotwory złośliwe – rak płuca, powstałe w następstwie działania czynników rakotwórczych występujących w środowisku pracy, takich jak pył azbestu i związki chromu sześciowartościowego. Zanotowano progresję przewlekłych chorób układu ruchu wywołanych sposobem wykonywania pracy i chorób narządu słuchu. Na niezmiennym poziomie utrzymują się choroby narządu głosu.

Nie stwierdzono u pracowników wirusowego zapalenia wątroby typu B. Odnotowano tylko jeden przypadek WZW typu C, na co istotny wpływ miało stosowanie bezpiecznego sprzętu, przestrzeganie przez pracowników uniwersalnych zasad ochrony zdrowia i profilaktyki zakażeń szerzących się przez krew oraz wprowadzenie szczepień ochronnych personelu medycznego w przypadku WZW typu B. Rozpoznano jeden przypadek gruźlicy u pracownika opieki zdrowotnej.

Istotnym zagrożeniem występującym w środowisku pracy są czynniki rakotwórcze rejestrowane w **298** zakładach pracy naszego województwa. Narażenia dotyczyły głównie:

- promieniowania jonizującego, którego źródłami są izotopy, urządzenia takie jak: aparaty RTG, tomografy, mammografy,
- formaldehydu używanego do utrwalania materiału biologicznego oraz
- pyłu drewna twardego w zakładach województwa łódzkiego zwłaszcza powiatu radomszczańskiego, w którym prowadzona jest produkcja mebli.

WNIOSKI:

Dokonując oceny stanu sanitarnego warunków pracy województwa należy stwierdzić:

- **w przypadku czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy:**
 - nastąpił wzrost przekroczeń Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia (NDS) dla związków chemicznych oraz wzrost narażenia na hałas ponadnormatywny (tkalnie, przędzalnie, kopalnia węgla, przemysł maszynowy),
 - nastąpił znaczny spadek przekroczeń Najwyższego Dopuszczalnego Stężenia (NDS) dla pyłów.

Podjęte przez pracodawców działania: techniczne, organizacyjno-administracyjne, stosowanie środków ochrony indywidualnej, profilaktyka medyczna w znacznym stopniu zapobiegają ujemnym skutkom działania szkodliwych czynników występujących w środowisku pracy.

▪ **w przypadku stwierdzonych chorób zawodowych:**

- nastąpił wzrost przewlekłych chorób układu ruchu wywołanych sposobem wykonywania pracy i chorób narządu słuchu oraz stwierdzono nowotwory złośliwe - rak płuca, powstałe w następstwie działania czynników rakotwórczych występujących w środowisku pracy, takich jak pył azbestu i związki chromu sześciowartościowego.
- spadek chorób zawodowych dotyczył chorób: pylice płuc, astma oskrzelowa, alergiczny nieżyt nosa, przewlekłe choroby zakaźne i pasożytnicze, zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych, ostre uogólnione reakcje alergiczne, alergiczny nieżyt nosa, choroby skóry, przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy, zespołu wibracyjnego, choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami drażniącymi. W grupie chorób zakaźnych i pasożytniczych dominującą chorobą była borelioza rozpoznawana w grupie zawodowej rolników i leśników.
Na niezmiennym poziomie utrzymują się przewlekłe choroby narządu głosu.

Poprawiające się warunki pracy i wzrost świadomości pracowników w zakresie ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą oraz ochrona przed zagrożeniami, wpływają na liczbę stwierdzanych u pracowników chorób zawodowych.

W wyniku działań Inspekcji Sanitarnej osiągnięto istotną poprawę warunków sanitarnych pomieszczeń produkcyjnych i sanitarno-higienicznych oraz zaopatrzenia pracowników w odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej.

Przygotowała:

Barbara Piórkowska

Kierownik Oddziału Nadzoru Higieny Pracy WSSE

W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOSCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

CHARAKTERYSTYKA STANU SANITARNEGO ZAKŁADÓW PRODUKCJI I OBROTU ŻYWNOSCIĄ ORAZ MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOSCIĄ

W roku 2018 pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie województwa łódzkiego znajdowało się **35 065** zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W roku sprawozdawczym zatwierdzono **1946** zakładów, skontrolowano – **11 507**, przeprowadzono ogółem **17 048** kontroli sanitarnych, w tym **2 858** interwencyjnych.

Na podstawie arkusza oceny zakładu oceniono **7 256** zakładów. W roku sprawozdawczym **4** obiekty uznano jako niezgodne z wymaganiami, co stanowi **0,06%** ogółu ocenianych (w 2017 r. zakłady niezgodne z wymaganiami stanowiły **0,1%** ogółu ocenianych).

Ogółem wydano **777** decyzji administracyjnych, w tym **37** decyzji unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu oraz **5** decyzji zakazu wprowadzania produktu do obrotu, nałożono ogółem **888** mandatów karnych na sumę **219 150, 00 zł**, skierowano **107** wniosków o nałożenie kar pieniężnych przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, **3** wnioski do Sądu Grodzkiego oraz **2** zawiadomienia do prokuratury.

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniany był przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higienicznych.

ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOSCI

Zewidencjonowano ogółem 9383 zakłady produkcji żywności (łącznie z produkcją pierwotną). Najliczniejszą grupę stanowiły piekarnie - **352**, automaty do lodów - **270**, ciastkarnie - **246**, przetwórnice owocowo – warzywne - **117**, wytwórnice lodów - **74**, zakłady garmażeryjne – **62**, zakłady przemysłu zbożowo- młynarskiego - **58**. Skontrolowano **1 413** zakładów. Na podstawie

arkusza oceny zakładu oceniono – **1 067**, zostały one uznane za zgodne z wymaganiami.

Informacje dot. najbardziej znaczących grup zakładów produkcji żywności zamieszczono w poniższej tabeli:

Grupa obiektów	Liczba obiektów wg ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ocenionych na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego	Liczba zakładów niezgodnych z wymaganiami	Liczba decyzji adm.	Liczba decyzji o unieruchomieniu zakładu	Liczba mandatów karnych	Liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych
Wytwórnice lodów	74	54	46	0	0	0	4	0
Automaty do lodów	270	201	179	0	12	0	24	1
Piekarnie	352	275	252	0	59	1	40	2
Ciastkarnie	246	201	169	0	22	0	19	1
Przetwórnice owocowo-warzywne	117	97	78	0	24	0	7	1
Zakłady garmażeryjne	62	48	38	0	14	2	10	1
Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	58	50	44	0	1	0	1	0
Wytwórnice wyrobów cukierniczych	21	15	11	0	5	0	4	0

W wyniku działań kontrolnych w 3 zakładach produkcji żywności stwierdzono uchybienia stanowiące zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego, które były przyczyną ich unieruchomienia lub przerwania działalności części zakładu, w tym:

- **1 piekarni** – z uwagi na prowadzenie produkcji ciast z kremem i świeżymi owocami pomimo braku odpowiednich warunków do prowadzenia tej działalności (decyzja organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej została wykonana przez przedsiębiorcę),
- **1 wytwórni wód źródłanych** - ze względu na zanieczyszczenia mikrobiologiczne wody ze studni,
- **1 wytwórni garmażeryjnej** – z uwagi na stwierdzenie obecności bakterii *Listeria monocytogenes* w 25 g w sałatce jarzynowej (dwukrotnie wstrzymywano produkcję sałatek ze względu na zakwestionowanie pobranych próbek). Firma zrezygnowała z produkcji ww. sałatki.

W 5 punktach produkcji lodów z automatu stwierdzono m.in. nieprzestrzeganie zasad higieny podczas produkcji lodów z uwagi na fakt, iż pobrane w ramach urzędowej kontroli próbki lodów zostały zakwestionowane za nadmierne zanieczyszczenie bakteriami z rodziny *Enterobacteriaceae* (zbadano **105** próbek lodów, z czego zakwestionowano – **26**).

W związku z powyższym organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zobowiązały przedsiębiorców do przestrzegania podwyższonego reżimu sanitarnego w trakcie cyklu produkcyjnego oraz przedłożenia wyników badań próbek lodów potwierdzających zgodność z kryteriami higieny procesu.

Na skutek wydanych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej poleceń dot. podjęcia działań mających na celu poprawę warunków higienicznych produkcji lodów, wdrożenie kontroli wewnętrznej jakości gotowego wyrobu w oparciu o kryteria mikrobiologiczne procesu produkcji, przedsiębiorcy przeprowadzili kompleksową dezynfekcję pomieszczeń, urządzeń i sprzętu produkcyjnego i wzmożyli nadzór nad procesem produkcyjnym lodów. W celu weryfikacji działań naprawczych podjętych przez przedsiębiorców, zostały pobrane próbki lodów do badań mikrobiologicznych w ramach urzędowej kontroli, które nie zostały zakwestionowane.

Ponadto w 1 gospodarstwie rolnym, w którym prowadzona jest produkcja pierwotna i sprzedaż warzyw organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej zakazał wprowadzania do obrotu kapusty pekińskiej z uwagi na stwierdzenie przekroczenia NDP chloropiryfosu w pobranej próbce oraz nakazał zniszczenie lub przeznaczenie na inne cele niż spożywcze ww. produktu.

W 1 ciastkarni w pobranych próbkach ciasta z kremem stwierdzono obecność pałeczek *Salmonella spp.* w 25 g. W związku z powyższym właściciel zakładu wstrzymał produkcję ciast kremowych i przeprowadził kompleksowe zabiegi mycia i dezynfekcji wszystkich powierzchni i sprzętów mających kontakt z żywnością, a następnie zlecił laboratorium zewnętrznemu wykonanie badań ciasta z produkcji próbnej oraz wymazów z powierzchni produkcyjnych w kierunku *Salmonella spp.* Badania nie wykazały obecności bakterii *Salmonella*. Ponadto producent skierował pracownika zatrudnionego przy produkcji wyrobów cukierniczych na badania w kierunku nosicielstwa bakterii *Salmonella* i *Shigella* (posiew w kierunku *Salmonella*- ujemny, *Shigella* - nie wyhodowano). Właściciel zakładu przeprowadził również szkolenie wewnętrzne pracowników z zakresu dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz zagrożeń mikrobiologicznych przy produkcji żywności.

W 1 piekarni zakwestionowano 2 próbki mąki żytniej typ 580 z uwagi na przekroczenie najwyższej dopuszczalnej zawartości ochratoksyny A. W związku z powyższym o wynikach badań poinformowano PPIS nadzorującego producenta mąki.

Ponadto w 1 zakładzie zbożowo-młynarskim zakwestionowano 1 próbkę otrąb żytnich ze względu na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A. Wobec powyższego ustalono dostawców żyta użytego do produkcji otrąb i poinformowano o przedmiotowej sprawie PPIS właściwego terenowo z uwagi na siedzibę podmiotu odpowiedzialnego za produkcję i przechowywanie ziarna użytego do produkcji kwestionowanego produktu.

W wyniku działań podjętych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w nadzorowanych zakładach produkcji żywności (ogółem **153** decyzje administracyjne) wyegzekwowano właściwy stan sanitarno-techniczny pomieszczeń, wyposażenia, urządzeń i sprzętu produkcyjnego, zapewnione zostały również odpowiednie warunki do mycia sprzętu produkcyjnego i rąk oraz właściwe warunki do obróbki wstępnej surowców.

Zasady GHP/GMP wdrożyło **6 807** zakładów, natomiast system HACCP – **2205**.

Na skutek zastosowanych sankcji karnych (**121** mandatów karnych na kwotę **29 750, 00zł**) wyegzekwowano również usunięcie uchybień dot. bieżącego stanu czystości i porządku, nieprawidłowości dot. warunków przechowywania środków spożywczych i prowadzonych procesów produkcyjnych.

OBIEKTY OBROTU ŻYWNOŚCIĄ

Zewidencjonowano ogółem **15 608** obiektów obrotu żywnością (hurtowni, sklepów, kiosków, obiektów ruchomych, tymczasowych i innych). Skontrolowano **5767** obiektów, oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu – **3 482**. Za niezgodny z wymaganiami uznano – **1** obiekt – sklep spożywczy. Na ocenę negatywną obiektu wpłynęło m. in. wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia i daty minimalnej trwałości.

Szczegółowe informacje zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Grupa obiektów	Liczba obiektów wg ewidencji	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba obiektów ocenionych na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego	Liczba zakładów niezgodnych z wymaganiami	Liczba decyzji adm.	Liczba decyzji o unieruchomieniu zakładu	Liczba mandatów karnych	Liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych
Hurtownie	1 037	384	236	0	20	0	14	14
Sklepy spożywcze	9 776	4 337	2 807	1	217	9	359	15
Kioski spożywcze	1 333	321	217	0	5	0	25	6
Obiekty ruchome i tymczasowe	1 215	288	18	0	12	0	33	7
Inne obiekty obrotu żywnością	2 247	437	204	0	6	1	6	16
Ogółem	15 608	5 767	3 482	1	260	10	437	58

W **9** sklepach i **1** innym obiekcie obrotu żywnością kontrole wykazały uchybienia stanowiące zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego, które były przyczyną unieruchomienia zakładów tj.:

- w **1** sklepie stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń i urządzeń, niesprawne urządzenie chłodnicze, brak odpowiedniego zabezpieczenia zakładu przez dostępem owadów (na sali sprzedaży oraz na zapleczu stwierdzono obecność żywych i martwych much),
- **7** sklepów unieruchomiono ze względu na brak bieżącej zimnej i ciepłej wody przy umywalkach do mycia rąk oraz zlewozmywakach do mycia pojemników i drobnego sprzętu,
- w **1** sklepie kontrola wykazała niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń, urządzeń i wyposażenia zakładu, brak zapewnienia dopływu bieżącej ciepłej i zimnej wody przy umywalce do mycia rąk i zlewie przeznaczonym do mycia drobnego sprzętu,
- **1** punkt sprzedaży unieruchomiono z uwagi na niewłaściwą jakość wody (obecność bakterii z grupy *coli* oraz *Enterokoków*).

Ponadto w **4** obiektach nakazano wycofanie z obrotu/ zakazano wprowadzania do obrotu środków spożywczych m. in.:

- mięsa świeżego oraz mielonego w oparciu o rozbiór i mielenie półtuszy wieprzowych w warunkach domowych,

- jaj świeżych - z uwagi na stwierdzoną obecność bakterii chorobotwórczych *Salmonella spp.* na skorupce, co było podstawą do zakwalifikowania tego środka spożywczego jako szkodliwego dla zdrowia zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie żywności i żywienia,
- ziarna sezamu - ze względu na obecność w jednej z pięciu zbadanych próbek pałeczek *Salmonella spp.* z grupy 03.10 (E1) w 25 g,
- 2 suplementów diety o wysokiej zawartości witaminy D - do czasu zakończenia postępowania prowadzonego przez Głównego Inspektora Sanitarnego mającego na celu wyjaśnienie czy ww. produkty nie spełniają wymagań produktu leczniczego określonych przepisami prawa farmaceutycznego.

Stan sanitarny sklepów i kiosków spożywczych ulega systematycznej poprawie z uwagi na prowadzenie na bieżąco prac modernizacyjnych oraz wprowadzanie zasad dobrej praktyki higienicznej i systemu HACCP.

Zasady GHP/GMP wdrożyło **15 428** obiektów obrotu żywnością (**98,8%**), natomiast system HACCP – **9 622 (61,6%)**.

W wyniku działań podjętych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami (ogółem **260** decyzji administracyjnych), w obiektach obrotu żywnością zostały zainstalowane umywalki do mycia rąk oraz stanowiska do mycia sprzętu pomocniczego z doprowadzoną wodą bieżącą zimną i ciepłą, zapewniono wystarczającą powierzchnię chłodniczą do przechowywania żywności nietrwałej mikrobiologicznie. Nastąpiła również poprawa stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia zakładów.

Na skutek zastosowanych sankcji karnych (**437** mandatów karnych na kwotę **98 350,00 zł**) wyegzekwowano także usunięcie uchybień dot. bieżącego stanu czystości i porządku oraz nieprawidłowości dot. warunków przechowywania środków spożywczych.

ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO OTWARTE

W roku 2018 zewidencjonowano **4 140** zakładów, zatwierdzono - **397**, skontrolowano **1974**, oceniono – **1257**. Wg arkusza oceny zakładu **3** obiekty były niezgodne z wymaganiami, co stanowi **0,2 %** (w 2017 r. - 0,1%).

Obiekty oceniono jako niezgodne z wymaganiami z uwagi na niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny oraz brak termicznej dezynfekcji naczyń stołowych.

W **18** zakładach stwierdzono uchybienia stanowiące zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego będące przyczyną ich unieruchomienia tj. niewłaściwa jakość wody (obecność bakterii z grupy *coli* oraz *Enterkoków*), używanie do produkcji przeterminowanych i zepsutych środków spożywczych, niewłaściwy stan sanitarno- higieniczny i techniczny pomieszczeń, urządzeń chłodniczych i wyposażenia, obecność owadów, śladów gryzoni, brak zabezpieczenia przed szkodnikami, brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników, rozszerzenie działalności poza zakres decyzji o zatwierdzeniu zakładu.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości tj. brak segregacji surowców i produktów, niedokładne mycie sprzętu produkcyjnego, brak dezynfekcji termicznej naczyń stołowych, brak czystości i porządku w pomieszczeniach, niewłaściwe warunki przechowywania żywności nietrwałej mikrobiologicznie, stosowanie do produkcji surowców po upływie terminu przydatności do spożycia, brak warunków do obróbki wstępnej surowców, brak rozdziału prac „brudnych” i „czystych”, brak dezynfekcji jaj używanych do potraw, nieprawidłowo prowadzone procesy technologiczne (wychładzanie potraw, rozmrażanie) oraz procesy mycia i osuszania sprzętu produkcyjnego, niewłaściwe przechowywanie gotowych potraw, naczyń jednorazowego użytku, brak warunków do higienicznego mycia i osuszania rąk, obecność żywych much, brak zabezpieczenia przed szkodnikami, brak prowadzonej dokumentacji umożliwiającej zidentyfikowanie dostawcy żywności, brak odzieży ochronnej, brak prowadzonych rejestrów w ramach realizacji zasad HACCP, brak aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu, nałożono **247 mandatów karnych** na sumę **71 650,00 zł**.

W wyniku działań podjętych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w znacznej części zakładów żywienia zbiorowego otwartego wyegzekwowano poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń, wyposażenia (blatów produkcyjnych, urządzeń i sprzętu), właściwe przechowywanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych oraz prawidłowe prowadzenie procesów produkcyjnych i skuteczną wentylację.

ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO ZAMKNIĘTE

W roku **2018** zarejestrowano **2691** zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego (m.in. **74** bloki żywienia w szpitalach, **14** kuchni niemowlęcych, **123** stołówki w żłobkach i domach małego dziecka, **39** stołówek w domach dziecka i młodzieży, **713** stołówek szkolnych, **36** stołówek w bursach i internatach, **766** stołówek w przedszkolach, **52** stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych, **151** bloków żywienia w domach opieki społecznej, **139** bufetów przy zakładach pracy, **64** stołówki pracownicze, **86** zakładów usług cateringowych, **243** inne zakłady żywienia).

Skontrolowano **1760** zakładów, na podstawie arkusza oceny zakładu oceniono **1383** obiekty jako zgodne z wymaganiami.

W **2676** obiektach (**99,4%**) zostały wdrożone zasady Dobrych Praktyk Higienicznych i Dobrych Praktyk Produkcyjnych, w **2281** - system HACCP (**84,8%**).

Przeprowadzono **2136** kontroli i rekontroli, w tym **106** interwencyjnych.

Interwencje dot. m.in. niewłaściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w zakładach, stosowania do produkcji środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości, nieprawidłowego przechowywania żywności nietrwałej mikrobiologicznie, niewłaściwej jakości zdrowotnej serwowanych posiłków, wystąpienia dolegliwości żołądkowo-jelitowych po spożyciu potraw, nieprzestrzegania podstawowych zasad higieny przy przygotowywaniu posiłków w zakładach, obecności szkodników.

W wyniku kontroli stwierdzono, iż w **10** zakładach działalność prowadzona była bez uprzedniego złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu lub niezgodnie z decyzją zatwierdzającą albo brak było informacji dla konsumentów dot. składników alergennych występujących w potrawach.

W **5** obiektach produkcja potraw odbywała się w niewłaściwych warunkach sanitarno-higienicznych, stwierdzono brak odpowiednich warunków do prowadzenia obróbki wstępnej surowców, wydzielonych stanowisk do przygotowywania posiłków, nieprawidłowe prowadzenie procesów mycia i dezynfekcji naczyń stołowych, brak zapewnionej bieżącej wody ciepłej i zimnej, obecność żywych i martwych prusaków oraz śladów gryzoni. Z uwagi na fakt, iż ww. uchybienia stwarzały zagrożenie dla zdrowia i życia konsumentów przedmiotowe zakłady zostały unieruchomione.

Na skutek wydanych **158** decyzji administracyjnych oraz nałożonych kar pieniężnych (**10**) wyegzekwowano:

- poprawę stanu sanitarno - technicznego pomieszczeń produkcyjnych i magazynowych,
- wymianę zniszczonych urządzeń i sprzętu produkcyjnego,
- zapewnienie skutecznej wentylacji w pomieszczeniach produkcyjnych,
- zapewnienie bieżącej ciepłej i zimnej wody w zakładzie,
- zabezpieczenie obiektu przed szkodnikami,
- wykonywanie badań właścicielskich wyrobów gotowych potwierdzających ich bezpieczeństwo zdrowotne oraz zgodność z kryteriami mikrobiologicznymi określonymi w rozporządzeniu Nr 2073/2005 z dnia 15.11.2005r.

Podczas kontroli sanitarnych zastosowano działania represyjne (nałożono **80** mandatów karnych na kwotę **18 700,00zł**), w wyniku których zostały usunięte nieprawidłowości dot. bieżącego stanu sanitarno-higienicznego, warunków przechowywania surowców i półproduktów, prowadzonych procesów technologicznych oraz zabiegów mycia i dezynfekcji, wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia oraz daty minimalnej trwałości, obecności owadów w pomieszczeniach produkcyjnych, braku: segregacji asortymentowej żywności w urządzeniach chłodniczych, rozdziału prac czystych i brudnych, obróbki wstępnej jaj, zabezpieczenia przed szkodnikami, prawidłowej odzieży ochronnej, aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych osób zatrudnionych w kontakcie z żywnością oraz zapisów z działań w ramach kontroli wewnętrznej.

W **2018 r.** w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego pobrano do badań laboratoryjnych **50** próbek żywności i wymazów sanitarnych, które nie zostały zakwestionowane.

Ogółem w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego oceniono **1033** jadłospisy, w tym **75** uznano za nieprawidłowe z uwagi na brak w posiłkach dodatku warzyw lub owoców.

Przeprowadzono **22** oceny żywienia i w **21** przypadkach stwierdzono nieprawidłowości tj. zbyt niski udział energii pochodzącej z białka, za wysoki udział energii pochodzącej z tłuszczu oraz nieprawidłowości w realizacji składników pokarmowych (wapnia, żelaza i witaminy C).

NADZÓR NAD SUPLEMENTAMI DIETY

W 2018 r. zarejestrowano **18** producentów suplementów diety. Skontrolowano **15** wytwórni, natomiast oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu - **8** zakładów jako zgodne z wymaganiami. Stan sanitarno-techniczny oraz higieniczny w omawianych wytwórniach, za wyjątkiem **1** obiektu nie budził zastrzeżeń.

We wszystkich zakładach zostały wdrożone zasady GHP/GMP i system HACCP.

W tej grupie obiektów wydano **2** decyzje administracyjne, w tym 1 decyzję dotyczącą poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń zakładu oraz 1 decyzję zmieniającą termin wykonania obowiązków wynikających z decyzji.

W 2018 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego utrzymywały wzmożony nadzór nad prawidłowością oznakowania, prezentacji i reklamy suplementów diety, żywności specjalnego przeznaczenia oraz środków spożywczych wzbogacanych witaminami lub składnikami mineralnymi. Przeprowadzono ogółem **1 073** kontroli w zakładach produkcji i obrotu ww. produktami.

Dokonano oceny znakowania **2 288** omawianych środków spożywczych. Nieprawidłowości stwierdzono w przypadku **252** produktów (**11%** ogółu ocenianych). Informacje o stwierdzonych niezgodnościach z przepisami prawa żywnościowego w zakresie znakowania środków spożywczych zostały przekazane państwowym powiatowym inspektorom sanitarnym właściwym terenowo ze względu na siedzibę producentów lub dystrybutorów zakwestionowanych produktów.

Ponadto w 2018 r. organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego prowadziły wzmożony nadzór nad przestrzeganiem wymagań w odniesieniu do sprzedaży internetowej suplementów diety pod kątem zgodności z obecnie obowiązującym prawem żywnościowym, w szczególności pod kątem obecności w ofertach sprzedaży suplementów diety zawierających nieautoryzowane składniki, stwarzające zagrożenie dla zdrowia człowieka oraz pod kątem prawidłowości prezentacji i reklamy.

Z powodu nieprzestrzegania przepisów w zakresie: znakowania, prezentacji i reklamy suplementów diety oraz żywności specjalnego przeznaczenia, wprowadzania do obrotu jako żywność produktu niebędącego żywnością, prowadzenia działalności w zakresie sprzedaży suplementów diety (w tym sprzedaży przez internet) bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i/lub wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz prowadzenia działalności w zakresie niezgodnym z decyzją zatwierdzającą zakład, Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał **23** decyzje o nałożeniu kary pieniężnej na przedsiębiorców na podstawie art. 104, art. 103 ust. 1 pkt 1b lit. c, art. 103 ust. 1 pkt 1, 2, 4 i 5 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1541 z późn. zm.).

JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH KRAJOWYCH PRODUKOWANYCH W NADZOROWANYCH ZAKŁADACH ORAZ ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W OBROTCIE W OBIEKTACH ZLOKALIZOWANYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

W 2018 r. przeprowadzono badania laboratoryjne krajowych środków spożywczych produkowanych w nadzorowanych zakładach oraz znajdujących się w obrocie w obiektach zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego:

- ogółem w zintegrowanym laboratorium WSSE w Łodzi zbadano **4385** próbek środków spożywczych, z czego zdyskwalifikowano - **124** tj. **2,8%** (w roku 2017 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 3,9%).

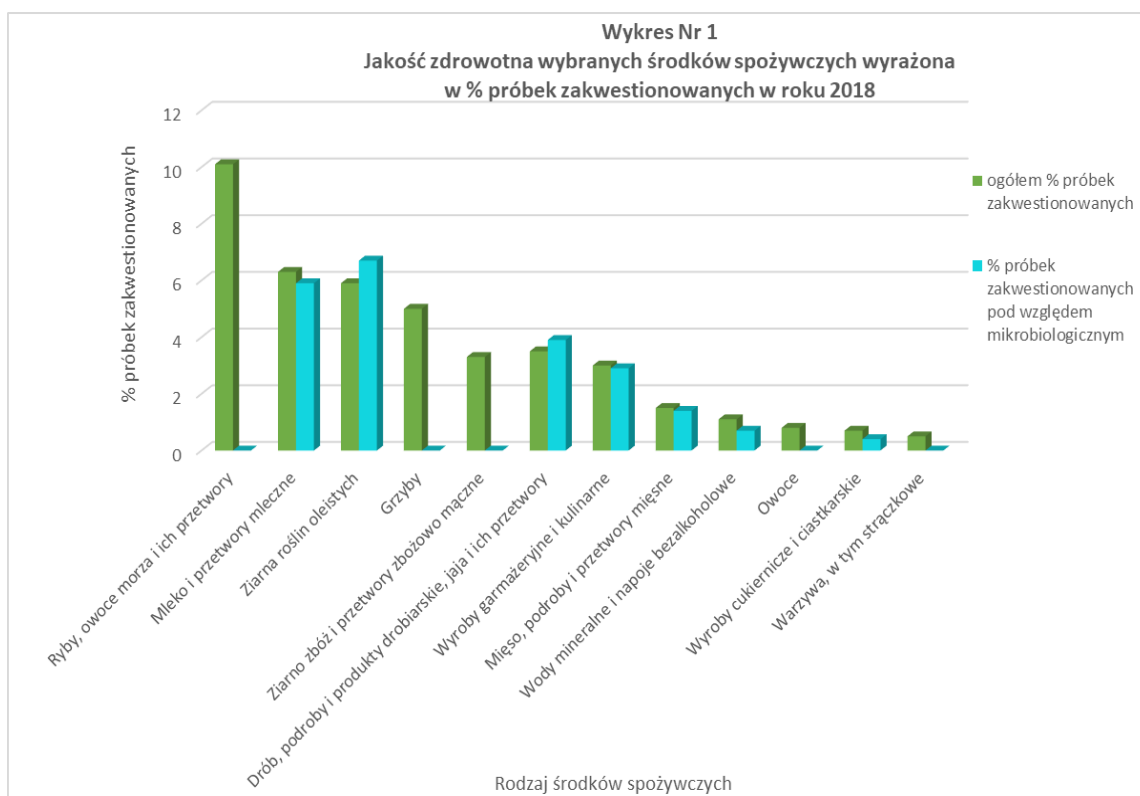
- pod względem parametrów mikrobiologicznych zbadano **3125** próbek, zdyskwalifikowano – **64** tj. **2,0%** (w roku 2017 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 3,0 %).
- pod względem parametrów chemicznych zbadano **995** próbek, zdyskwalifikowano **7** próbek, tj. **0,7%** (w roku 2017 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł 0,6 %).

Oceniono **2972** próbki środków spożywczych krajowych pod względem znakowania. Aktualnym przepisom dotyczącym znakowania środków spożywczych nie odpowiadało **47** próbek tj. **1,6%** (w roku 2017 odsetek próbek zdyskwalifikowanych wyniósł **2,3%**).

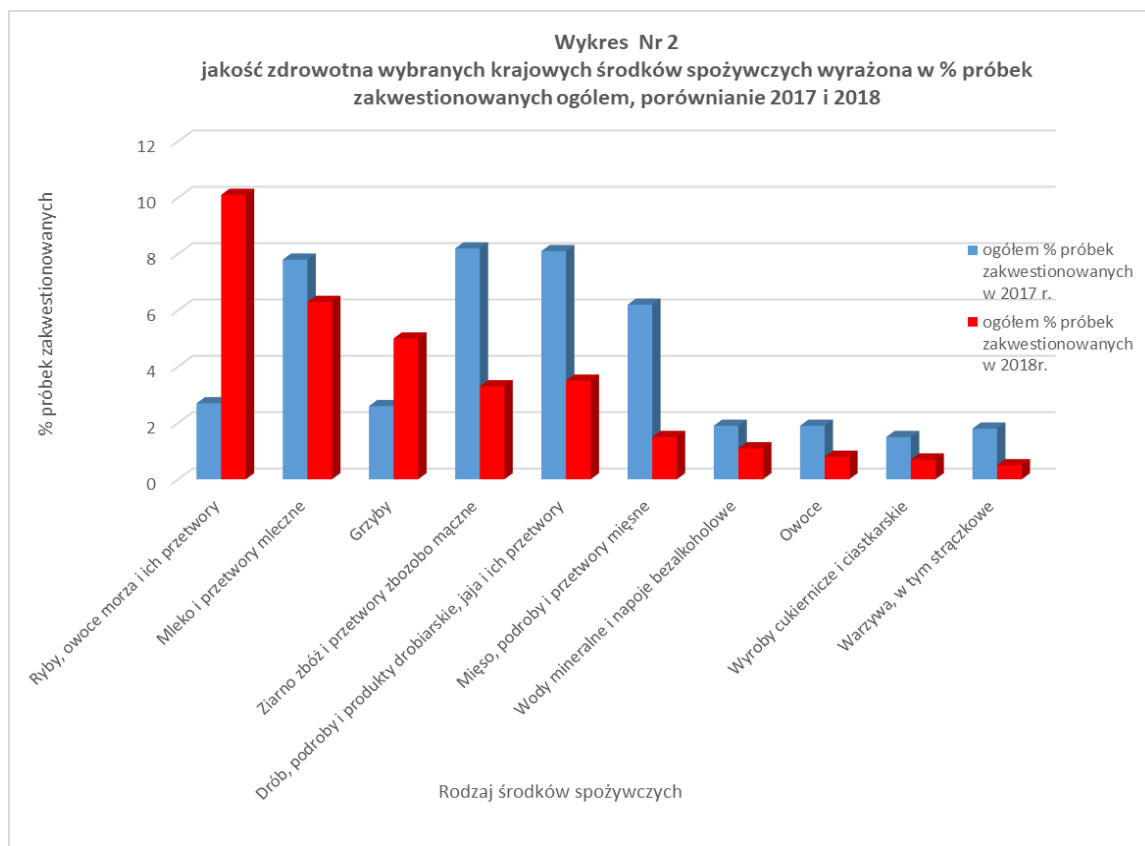
Grupy krajowych środków spożywczych według % próbek kwestionowanych oraz główne przyczyny zakwestionowania – 2018 rok

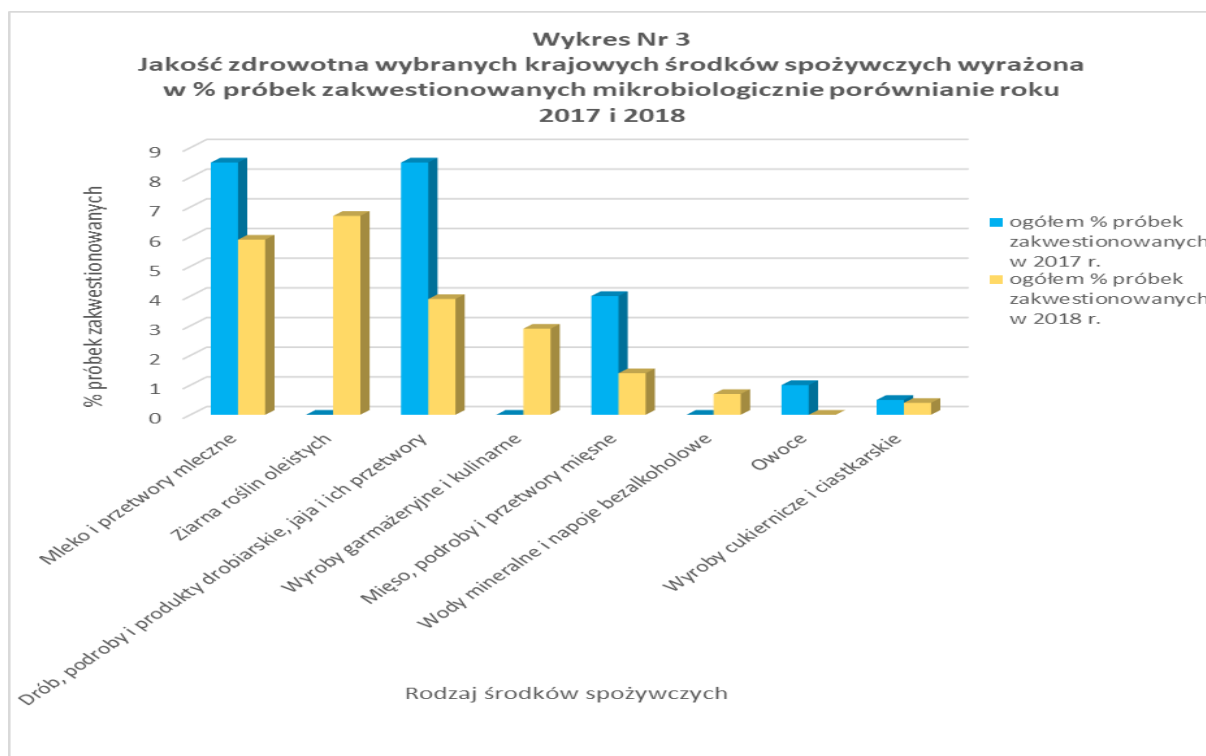
Lp.	Symbol wg Mz 48	III. Rodzaj Grupa produktów	IV. Ogółem			Mikrobiologicznie			Główne przyczyny zakwestionowania
			zbad.	zakw.	% zakw.	zbad.	zakw.	% zakw.	
1.	27	Substancje dodatkowe i pomagające w przetwarzaniu	5	1	20	0	0	0	- nieprawidłowe znakowanie
2.	26	Suplementy diety	115	16	13,9	45	0	0	- nieprawidłowe znakowanie
3.	03	Ryby, owoce morza i ich przetwory	119	12	10,1	65	0	0	- przekroczenie dopuszczalnego poziomu sacharyny - nieprawidłowe cechy organoleptyczne - nieprawidłowe znakowanie
4.	04	Mleko i przetwory mleczne	699	44	6,3	660	39	5,9	- nadmierne zanieczyszczenie bakteriami z rodziny <i>Enterobacteriaceae</i> - nieprawidłowe znakowanie
5.	18	Ziarna roślin oleistych	17	1	5,9	15	1	6,7	- obecność pałeczek <i>Salmonella</i> z gr. 03.10 (E1)
6.	12	Grzyby	20	1	5	0	0	0	- przekroczenie dopuszczalnej zawartości SO ₂
7.	05	Ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne	120	4	3,3	40	0	0	- przekroczenie najwyższej dopuszczalnej zawartości ochratoksyny A - nieprawidłowe znakowanie
8.	02	Drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory	369	13	3,5	304	12	3,9	- obecność pałeczek <i>Salmonella enteritidis</i> , <i>Salmonella spp.</i> , - obecność <i>Campylobacter coli</i> w 10g, <i>Campylobacter jejuni</i> w 10g., - nieprawidłowe znakowanie
9.	23	Wyroby garmazeryjne i kulinarne	201	6	3,0	170	5	2,9	- obecność <i>Listeria monocytogenes</i> w 25g - nieprawidłowe znakowanie
10.	24	Środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego	262	7	2,7	175	0	0	- nieprawidłowe znakowanie
11.	01	Mięso, podroby i przetwory mięsne	273	4	1,5	216	3	1,4	- obecność pałeczek <i>Salmonella</i> z gr. 07(C1), - nieprawidłowe znakowanie
12.	16	Wody mineralne i napoje bezalkoholowe	180	2	1,1	145	1	0,7	- obecność bakterii z grupy <i>coli</i> - nieprawidłowe znakowanie
13.	11	Owoce	367	3	0,8	195	0	0	- przekroczenie najwyższej dopuszczalnej zawartości ochratoksyny A - przekroczenie dopuszczalnego limitu kwasu sorbowego (śliwki suszone) - nieprawidłowe znakowanie
14.	06	Wyroby cukiernicze i ciastkarskie	880	6	0,7	840	3	0,4	- obecność pałeczek <i>Salmonella spp.</i> - nieprawidłowe znakowanie
15.	10.	Warzywa, w tym strączkowe	547	3	0,5	165	0	0	- przekroczenie NDP cypermetryny (sałata odmiana głowiasta) - nieprawidłowe znakowanie

Jakość zdrowotną wybranych krajowych środków spożywczych, wprowadzanych do obrotu na terenie woj. łódzkiego, wyrażoną w % próbek zakwestionowanych w 2018 roku przedstawia wykres Nr 1.

Jakość zdrowotną wybranych krajowych środków spożywczych, wprowadzanych do obrotu na terenie woj. łódzkiego, wyrażoną w % próbek zakwestionowanych ogółem i mikrobiologicznie w 2018 r. w porównaniu do 2017 r. przedstawiają wykresy Nr 2 i Nr 3.

WYTWÓRNI MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ MIEJSCA OBROTU TYMI PRODUKTAMI

W 2018 r. zewidencjonowano:

- **76** wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością,
- **502** miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu **38** wytwórni, wszystkie były zgodne z wymaganiami.

W **1** wytwórni materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością stwierdzono nieprawidłowości tj.

- brak aktualnych deklaracji zgodności na produkowane materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością,
- brak dokumentów umożliwiających identyfikację stosowanego w produkcji surowca,
- brak wyników badań w kierunku migracji globalnej i specyficznej produkowanych wyrobów z tworzywa sztucznego.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami organ Państwowej Inspekcji Sanitarnej wydał zalecenia pokontrolne, które zostały wykonane przez producenta.

Zasady GHP/GMP zostały wdrożone w **72** wytwórniach i w **393** miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

W **3 obiektach obrotu** materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością stwierdzono nieprawidłowości tj.: prowadzenie działalności bez złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, niewłaściwy stan sanitarno-techniczny zakładu, brak dokumentacji z zakresu dobrej praktyki produkcyjnej.

Wobec powyższego wydano **1** decyzję administracyjną oraz nałożono **2** mandaty karne na łączną kwotę **400,00 zł**.

OBIEKTY PRODUKCJI I KONFEKCJONOWANIA PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

W 2018 r. zewidencjonowano **41** zakładów produkujących i konfekcjonujących produkty kosmetyczne.

Oceniono:

- w zakresie warunków produkcji - **24** zakłady.

Wymagań nie spełniał **1** obiekt z uwagi na niewłaściwy stan sanitarno-techniczny sufitów, ścian, podłóg w pomieszczeniach produkcji i pakowania oraz w magazynach.

- w zakresie dokumentacji - **19** zakładów.

Wymagań nie spełniał **1** obiekt, w którym brak było pełnej dokumentacji dla produktów kosmetycznych m.in.:

- brak pełnego raportu bezpieczeństwa produktów kosmetycznych,
- nieuzasadnienie braku wyliczenia wartości MoS,
- brak informacji dot. interakcji substancji w profilu toksykologicznym substancji,
- brak danych dotyczących wartości NOAEL,
- brak uwzględnienia wszystkich istotnych toksykologicznych dróg wchłaniania substancji,
- brak dowodu kwalifikacji osoby sporządzającej raporty bezpieczeństwa.

- w zakresie oznakowania opakowań jednostkowych - **20** zakładów, wszystkie były zgodne z wymaganiami.

Ponadto w wyniku kontroli w **2** wytwórniach stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-techniczny podłóg w pomieszczeniach zakładu (magazynach, ciągach komunikacyjnych), brak zachowania czystości bieżącej w zakładzie oraz brak wdrożenia zasad dobrej praktyki produkcyjnej.

W celu wyegzekwowania usunięcia ww. nieprawidłowości organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego wydały **2 decyzje administracyjne**.

Natomiast w **3** obiektach obrotu produktami kosmetycznymi nałożono **3 mandaty karne** na łączną kwotę **950 zł** z uwagi na brak zgłoszenia produktów kosmetycznych za pośrednictwem portalu CPNP oraz brak oznakowania produktów kosmetycznych w języku polskim.

JAKOŚĆ ZDROWOTNA MATERIAŁÓW I WYROBÓW PRZEZNACZONYCH DO KONTAKTU Z ŻYWNOŚCIĄ ORAZ PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

W 2018 roku przebadano laboratoryjnie **86 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością**.

Zakwestionowano **3 próbki** tj.:

- miseczkę z tworzywa sztucznego i łyżeczki melaminowe z uwagi na nieprawidłowe oznakowanie,
- pojemnik na przyprawy z tworzywa sztucznego ze względu na niewłaściwe cechy organoleptyczne (nieswoisty zapach substancji wzorcowej).

Ponadto zbadano **113 próbek produktów kosmetycznych**. Żadnej próbki **nie zakwestionowano**.

WNIOSKI

1. Odsetek obiektów niezgodnych z wymaganiami w 2018 r. był mniejszy niż w 2017 r. i wyniósł **0,06%** (w 2017 r. - 0,1 %).
2. Wykonanie obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych przez właścicieli zakładów produkcji żywności przyczyniło się do poprawy warunków sanitarno-technicznych w obiektach, zapewnienia właściwych warunków do czyszczenia i dezynfekcji sprzętu produkcyjnego, umywalek do mycia rąk oraz wymiany zniszczonego sprzętu.

3. W wyniku podejmowanych działań przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej wyegzekwowano poprawę stanu sanitarno- technicznego pomieszczeń i urządzeń w zakładach żywienia zbiorowego, zapewnienie prawidłowego przebiegu procesów produkcyjnych oraz właściwej dezynfekcji termicznej naczyń stołowych.
4. Zwiększyła się liczba obiektów obrotu żywnością z wdrożonym systemem HACCP (% obiektów z wdrożonym systemem HACCP w 2018 r. wynosił - **61,6**, a w 2017 r. – 59,6).
5. Na podstawie analizy wyników badań laboratoryjnych próbek środków spożywczych krajowych stwierdzono, iż % próbek zakwestionowanych w 2018 r. zmniejszył się w stosunku do roku 2017 r. i wynosił **2,8%** (w 2017 r. - 3,9%).
Do grup środków spożywczych, których jakość zdrowotna uległa poprawie należą: drób, podroby i produkty drobiarskie, jaja i ich przetwory, mięso, podroby i przetwory mięsne, mleko i przetwory mleczne, ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne, owoce, warzywa, wody mineralne i napoje bezalkoholowe, wyroby cukiernicze i ciastkarskie.
6. W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności w 2019 r. będzie kontynuowany nadzór sanitarny szczególnie w zakresie:
 - wdrażania i stosowania systemów kontroli wewnętrznej - zasad GHP/GMP oraz systemu HACCP w obiektach produkcji i obrotu żywnością zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego,
 - zachowania łańcucha chłodniczego od surowca do gotowego produktu wydawanego konsumentom, co ma szczególne znaczenie w przypadku środków spożywczych łatwo psujących się,
 - warunków produkcji lodów z automatu,
 - produkcji pierwotnej owoców miękkich i warzyw zielonych przeznaczonych do bezpośredniego spożycia oraz kiełków i nasion przeznaczonych do produkcji kiełków.

Przygotowała:

Bożena Kaczmarczyk

Kierownik Oddziału Nadzoru

Bezpieczeństwa Żywności, Żywienia i Produktów Kosmetycznych WSSE

W ZAKRESIE HIGIENY RADIACYJNEJ

NADZÓR BIEŻĄCY

1) Medyczne Pracownie Rentgenowskie

Na terenie województwa łódzkiego znajduje się **935** medycznych pracowni rentgenowskich użytkujących **1514** aparatów rentgenowskich. W narażeniu na promieniowanie X pracuje łącznie ok. **2943** osób.

W roku 2018 r. Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny wydał **226** zezwoleń na uruchomienie aparatury rentgenowskiej i medycznych pracowni rentgenowskich (przy wydawaniu zezwoleń uwzględniano nowe wymagania w zakresie dokumentacji jednostek zgodnie z obowiązującymi przepisami) oraz **1** zgodę na udzielanie świadczeń zdrowotnych z zakresu badań rentgenodiagnostycznych, badań diagnostycznych oraz z zakresu radiologii zabiegowej a także **1** opinię dotyczącą prowadzenia działalności związanej z narażeniem na promieniowanie jonizujące, polegającą na udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu radioterapii onkologicznej, w tym leczenia chorób nowotworowych przy użyciu produktów radiofarmaceutycznych. Wydane zezwolenia uwzględniały nowe wymagania w zakresie dokumentacji jednostek, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Egzekwowano i weryfikowano wykonywanie obowiązków z zakresu ochrony radiologicznej pacjenta, w szczególności wykonywania testów akceptacyjnych kontroli jakości parametrów fizycznych nowo instalowanej aparatury rtg.

W 2018 r. pracownicy Oddziału przeprowadzili łącznie **330** kontroli w **328** pracowniach rtg. Kontrole wykonywane i dokumentowane były zgodnie z obowiązującymi procedurami wprowadzonymi przez Głównego Inspektora Sanitarnego.

W roku 2018 r. nie stwierdzono potwierdzonego przypadku przekroczenia limitu dawki pracowników zatrudnionych w kontakcie z promieniowaniem X

Podczas kontroli wykonano **2924** pomiarów mocy dawek promieniowania X przy **350** stanowiskach rtg, sprawdzając stan osłon przed promieniowaniem X oraz narażenie na stanowiskach pracy i w miejscach przebywania ludzi.

Stan ochrony przed promieniowaniem jonizującym w większości diagnostycznych pracowni rentgenowskich jest zadowalający. Personel obsługujący aparaty rtg otrzymuje dawki promieniowania wielokrotnie niższe od dawek granicznych i w większości objęty jest dozymetrią indywidualną. W roku 2018 w placówkach z terenu województwa łódzkiego nie było przypadków nadmiernego napromieniowania pracowników.

2) Zakłady stosujące urządzenia wytwarzające pola e-m 0-300 GHz

Na terenie województwa w 2018 r. znajdowało się **147** zakłady stosujące urządzenia wytwarzające pola elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości. Pracownicy Oddziału przeprowadzili **26** kontrole w **26** zakładach. Podczas kontroli sprawdzano przestrzeganie zasad BHP przy stosowaniu urządzeń wysokiej częstotliwości, kontrolowano ważność protokołów pomiarowych natężenia pola w otoczeniu urządzeń oraz szkoleń i specjalistycznych badań lekarskich pracowników obsługujących urządzenia. W 2018 r. nie stwierdzono nadmiernej ekspozycji pracowników na działanie pól elektromagnetycznych.

W zakresie nadzoru nad zakładami stosującymi urządzenia wytwarzające pola e-m należy stwierdzić, że urządzenia będące źródłami pól elektromagnetycznych stosowane zarówno w ochronie zdrowia jak i przemyśle są eksploatowane zgodnie z zasadami BHP. W ostatnich latach obserwuje się stopniowy spadek liczby pól e-m oraz zmniejszenie się wskaźnika ekspozycji pracowników zatrudnionych w narażeniu na działanie pól elektromagnetycznych, ponieważ stare urządzenia są stopniowo zastępowane bardziej nowoczesnym sprzętem.

MONITORING SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH ŚRODOWISKA I ŻYWNOŚCI NA TERENIE WOJEWÓDZTWA

W ramach Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi w roku 2018 działała 1 Placówka Pomiarów Skażeń Promieniotwórczych. Placówka prowadziła pomiary w zakresie monitoringu państwowego służącego do oceny sytuacji radiacyjnej kraju, oraz w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem żywności.

Pobierano próby a następnie prowadzono pomiary skażeń promieniotwórczych: mleka i innych produktów żywnościowych jak: mięso, ryby, drób, jaja, warzywa i owoce, pasze oraz woda powierzchniowa przeznaczona do spożycia z ujęć wodociągu łódzkiego.

ZDARZENIA RADIACYJNE O ZASIĘGU WOJEWÓDZKIM

W roku 2018 nie stwierdzono wystąpienia zdarzenia radiacyjnego o zasięgu wojewódzkim.

Przygotowała:

Agata Majczak
Kierownik Oddziału Higieny Radiacyjnej WSSE

W ZAKRESIE ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Działania wykonywane w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego mają na celu poprawę i ochronę zdrowia publicznego poprzez zapewnienie właściwego stanu sanitarno – zdrowotnego w regionie. Powyższy cel realizowany jest m.in. poprzez opiniowanie dokumentów strategicznych, dokumentów planistycznych na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego, a w dalszej kolejności poprzez uzgadnianie dokumentacji projektowej, opiniowanie warunków realizacji przedsięwzięć i w konsekwencji uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów. Dokumenty strategiczne takie jak m.in. programy ochrony środowiska, programy gospodarki niskoemisyjnej, plany zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, programy usuwania azbestu, programy ochrony przed hałasem, rewitalizacji oraz zawarte w nich działania służą poprawie jakości środowiska i tym samym poprawie stanu sanitarnego na danym terenie.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej opiniując powyższe dokumenty zwracają szczególną uwagę m.in. na działania skierowane na poprawę funkcjonalności i parametrów infrastruktury technicznej, instalowanie ekranów akustycznych chroniących zabudowę mieszkaniową, wymianę przestarzałych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła na energooszczędne i ekologiczne, w tym pochodzące z odnawialnych źródeł energii.

Również opiniowane przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz powiatowych inspektorów sanitarnych dokumenty planistyczne wpływają znacząco na poprawę stanu sanitarnego miast, gmin i osiedli wiejskich. W dokumentach tych zwracano uwagę na m.in. zasady zagospodarowania stref stykowych obszarów produkcyjno – usługowych z funkcjami wrażliwymi (zabudowa mieszkaniowa, usługi społeczne, tereny o funkcji rekreacyjnej), lokalizację pasów zieleni izolacyjnej czy też na zapisy ograniczające negatywne oddziaływania wynikające z charakteru prowadzonej działalności w stosunku do terenów sąsiednich.

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w trakcie uzgadniania dokumentacji i opiniowania warunków realizacji egzekwują stosowanie rozwiązań projektowych, które zapewniają zachowanie w obiektach odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych i jednocześnie umożliwiają wyeliminowanie lub maksymalne zredukowanie niekorzystnego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, a tym samym zdrowie ludzi.

Wśród spraw załatwionych w 2018 r. przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych województwa łódzkiego w zakresie opiniowania warunków realizacji przedsięwzięć i uzgodnień projektów budowlanych należy wyróżnić:

- zaopiniowanie warunków realizacji dla przedsięwzięcia inwestycyjnego polegającego na przebudowie linii kolejowej nr 14, stacja Lublinek, stacja Zduńska Wola wraz ze szlakiem Gajewniki w ramach zadania E20 na odcinku Żychlin – Barłogi;
- zaopiniowanie warunków realizacji dla zamierzenia inwestycyjnego polegającego na budowie drogi ekspresowej S12 na odcinku Piotrków Trybunalski (A1) – Opoczno (gr. woj. łódzkiego i mazowieckiego) oraz drogi ekspresowej S74 na odcinku Sulejów (S12) – gr. woj. łódzkiego i świętokrzyskiego,
- zaopiniowanie warunków realizacji dla przedsięwzięcia inwestycyjnego polegającego na budowie linii kolejowej C-E 65 na odcinku Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo – odcinek realizacyjny – granica woj. śląskie/łódzkie – Zduńska Wola Karsznice;
- zaopiniowanie warunków realizacji dla przedsięwzięcia polegającego na budowie dojazdu do węzła „Brzeziny“ na autostradzie A1 oraz na budowie Trasy Górna III;
- zaopiniowanie warunków realizacji dla przedsięwzięcia inwestycyjnego pn. zabudowa mieszkaniowa wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą techniczną obręb Parzno – Lesisko;
- uzgodnienie dokumentacji projektowej przebudowy i zmiany sposobu użytkowania lokalu usługowego na gabinet fizjoterapii i terapii manualnej w budynku zlokalizowanym w Szczercowie przy ul. Mickiewicza 10;
- uzgodnienie dokumentacji projektowej dla rozbudowywanego budynku Szpitala Powiatowego w Pajęcznie zlokalizowanego przy ul. 1 – go Maja;

- uzgodnienie dokumentacji projektowej modernizacji stacji uzdatniania wody w Ignaciewie Folwarcznym.

Na poprawę warunków higienicznych i zdrowotnych, a tym samym na poprawę stanu sanitarnego województwa mają wpływ obiekty, gdzie prowadzona będzie działalność lecznicza (pracownie rtg, szpitale, gabinety lekarskie i inne), budynki oświaty i nauki, obiekty chroniące gospodarkę gruntowo-wodną i wpływające na poprawę komunikacji w regionie.

Wśród powyższych obiektów, w których dopuszczeniu do użytkowania uczestniczyły organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy wyróżnić:

- przebudowywaną Salę Operacyjną i Blok Operacyjny na Oddziale Chirurgii Dziecięcej w szpitalu Wojewódzkim w Bełchatowie przy ul. Czaplinieckiej 123;
- Zespół Chirurgii Jednego Dnia na Oddziale Chirurgii Stomatologicznej Szczękowo – Twarzowej po przebudowie pomieszczeń budynku A3 Centralnego Szpitala Klinicznego UM w Łodzi przy ul. Pomorskiej 251 w Łodzi;
- budynek z jedną salą operacyjną i salą pooperacyjną – etap I w Łodzi przy ul. 1-go Maja 46;
- Poradnię Psychologiczną – Pedagogiczną w Łodzi przy ul. Piaski 4;
- Przychodnię Lekarską w Łodzi przy ul. Julianowskiej 66;
- Ambulatorium przy ul. Parkowej w Tuszynie;
- Dom Seniora przy ul. Wyszyńskiego 11a w Kutnie;
- Hospicjum przy ul. Jastrzębiej w Kutnie;
- Dom Seniora przy ul. Poddębina w Tuszynie;
- Państwową Szkołę Muzyczną I stopnia w Sieradzu;
- żłobek przy ul. 1-go Maja w Wolborzu;
- Przedszkole Miejskie nr 236 w Łodzi przy ul. Kusocińskiego 100;
- budynek żłobka czterooddziałowego w Koluszkach;
- budynek Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Kiernozi przy ul. Sobockiej 2B;
- budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej w Piotrkowie Trybunalskim w rejonie ulic: Jerozolimskiej, Zamkowej, Curie Skłodowskiej i Starowarszawskiej; budynek „B” i „C”
- Muzeum Sztuki w Łodzi przy ul. Gdańskiej 43;
- Muzeum Przyrodnicze w Łodzi przy ul. Kilińskiego 101;
- obiekt sportowy MOSiR w Sieradzu;
- halę sportową przy al. Unii Lubelskiej 2 w Łodzi;
- halę basenową Aqua Park przy ul. Unii Lubelskiej 4 w Łodzi;
- budynek hali lodowiskowej (curlingowej) przy ul. Śnieżnej 10 w Łodzi;
- część zrewaloryzowanego Zabytkowego Parku w Brzozie dz. nr 186, obręb Brzoza w gminie Grabica obejmującą boisko do piłki nożnej oraz boisko wielofunkcyjne;
- pomieszczenia biurowe dla potrzeb Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Majowej 1/13;
- plac tymczasowego magazynowania osadu przy ITPO w Grupowej Oczyszczalni Ścieków ŁAM w Okołowicach gm. Pabianice;
- oczyszczalnię ścieków w miejscowości Kazimierzew gm. Zadzim;
- podczyszczalnię ścieków przy ul. Wschodniej 3 w Kutnie;
- stację uzdatniania wody w Orłowie, Głuchowie i Klonowcu Starym oraz oczyszczalnię ścieków w Cedrowicach, gm. Ozorków.

Ponadto organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dokonują oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi na danym terenie, które jest związane z historycznym zanieczyszczeniem ziemi lub występowaniem szkody w środowisku.

Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w powyższym zakresie w 2018 r. zaopiniował m.in.:

- warunki przeprowadzenia działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku w powierzchni ziemi terenu położonego przy ul. Reymonta 2 w Rokicinach;

- warunki przeprowadzenia działań naprawczych na terenie 32 Bazy Lotnictwa Taktycznego MPS-1 w Łasku,
- projekt planu remediacji powierzchni ziemi terenu likwidowanej Stacji Paliw PKN ORLEN Nr 593 w Konstantynowie Łódzkim przy ul. Łódzkiej 15,
- projekt planu remediacji powierzchni ziemi terenu zlokalizowanego przy ul. Targowej w Łodzi,
- projekt planu remediacji historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi terenu zlokalizowanego przy ul. Rajmunda Rembielińskiego w Łodzi.

W 2018 roku ogólna liczba stanowisk zajętych przez Państwową Inspekcję Sanitarną w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego kształtowała się na poziomie ok.**7600**.

Podsumowując – organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie działań zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zapewniają na różnych etapach procesu inwestycyjnego (planowanie strategiczne, zagospodarowanie przestrzenne, projektowanie i realizacja) właściwy stan sanitarno-zdrowotny w obiektach, w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji nie powstawały zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi, powodowane przyjętymi w tym zakresie rozwiązaniami.

Przygotowała:

Magdalena Frątczak

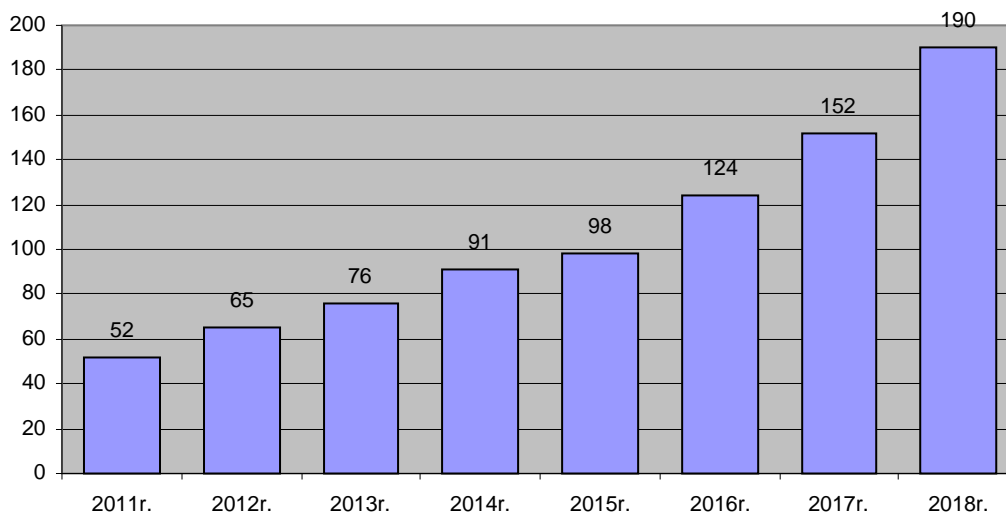
Kierownik Oddziału Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego WSSE

W ZAKRESIE HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2018 roku pod nadzorem pionu higieny dzieci i młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowało się **2637** placówek stałych, w których przebywało ok. **393 tys.** dzieci i młodzieży oraz **1165** turnusów wypoczynku zimowego i letniego, z których korzystało ok. **24 tys.** dzieci i młodzieży.

ŻŁOBKI I KLUBY DZIECIĘCE

Z roku na rok obserwuje się zwiększenie liczby placówek zapewniających opiekę dzieciom poniżej 3 roku życia, co przedstawia poniższy wykres:

W ostatnim roku powstało **38** nowych żłobków i klubów dziecięcych, najwięcej – **9** w powiecie piotrkowskim.

Stan higieniczno – sanitarny tych placówek nie budził zastrzeżeń, w kilku placówkach prowadzono prace remontowe, a Żłobek Miejski w Pabianicach jest objęty remontem generalnym i na ten czas jest on wyłączony z użytku.

PRZEDSZKOLA

Na terenie województwa łódzkiego w 2018 roku funkcjonowały 833 placówki przedszkolne (**828** w roku ubiegłym).

Większość placówek zlokalizowana była w budynkach w dobrym stanie technicznym, za wyjątkiem kilkunastu obiektów, np.: **12** na terenie miasta Łodzi, które objęte są postępowaniem administracyjno-egzekucyjnym.

W wielu placówkach stwierdzono poprawę warunków bytowych poprzez:

- przeniesienie do nowych budynków, np.: PP w Sulmierzycach (pow. pączęzański), MP Nr 1 w Brzezinach,
- przeniesienie do budynków szkół podstawowych, np.: PP w Bolimowie (pow. skierniewicki), PP w Ostrowach (pow. kutnowski),
- rozbudowę i modernizację: Przedszkole Nr 2 w Opatowie,
- przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych: przedszkola w Pabianicach (Nr 4, 6, 11, 13, 14 i 16) i w Łodzi (Nr: 53, 55, 110, 114, 131, 159).

Zaobserwowano również poprawę warunków do zabaw i wypoczynku na świeżym powietrzu, poprzez budowę nowych placów zabaw oraz wyposażenie w certyfikowany sprzęt ogrodowy (np. w kilku przedszkolach w powiecie piotrkowskim, NP „Magnolki” w Konstanczynie).

Natomiast w części placówek zaobserwowano pogorszenie warunków, ze względu na zagęszczenie dzieci, co spowodowało m.in. adaptowanie sal zabaw i do zajęć ruchowych na pomieszczenia oddziałów – taka sytuacja miała miejsce w **5** przedszkolach w Łowiczu i **3** w Zduńskiej Woli.

Wszystkie placówki zapewniły dostęp do bieżącej ciepłej wody w sanitariatach oraz środki do utrzymania higieny osobistej.

Meble przedszkolne w większości przypadków są dostosowane do wzrostu dzieci - nieprawidłowości w tym zakresie dotyczyły zaledwie **0,5%** skontrolowanych stanowisk.

Pracownicy pionu HDM PSSE woj. łódzkiego zwracali również uwagę na bezpieczeństwo dzieci uczestniczących w zabawach na świeżym powietrzu, w szczególności sprawdzano realizację wymogu wymiany piasku, zabezpieczenia piaskownic przed zanieczyszczeniami oraz posiadania atestów i certyfikatów urządzeń na placach zabaw.

SZKOŁY

W roku 2018 na terenie województwa łódzkiego nadzorowano **1211** szkół różnego typu (w 2017 r. – 1 220), w tym **240** zespołów szkół.

• Ocena stanu technicznego szkół

Stan techniczny budynków szkół ulega stopniowej poprawie, jednakże jest to proces powolny. W okresie wakacyjnym w części szkół prowadzono większe remonty, a w większości - drobniejsze prace remontowo-konserwatorskie, polegające m. in. na odnawianiu ścian, sufitów: w pomieszczeniach dydaktycznych, sanitariatach, ciągach komunikacyjnych oraz renowacji podłóg, armatury łazienkowej, mebli szkolnych, wymianie oświetlenia, instalacji elektrycznej, stolarki okiennej lub drzwiowej. Powstały nowe sale dydaktyczne dla oddziałów przedszkolnych, ekopracownie, świetlice.

W 2018 r. przeprowadzono prace termomodernizacyjne w szkołach na terenie miasta Zgierz i w powiecie pabianickim (SP Nr 3, 14, 16, 17, SP w Dobroniu, w Chechle i Mogilnie Dużym), a także na terenie innych powiatów np. w: SP Nr 12, 29, 38 i 40, SPS Nr 128 w Łodzi, XXVI, XXIX i XXXI LO w Łodzi, SP w Sławnie, SP w Łyszkowicach (pow. łowicki), ZS Nr 1 i ZSS w Głownie, ZS Nr 1 w Łęczycy.

Jednakże, w dalszym ciągu - z uwagi na ograniczone środki finansowe - problemem pozostaje wyegzekwowanie wykonania obowiązków zawartych w decyzjach administracyjnych, dotyczących stanu sanitarno-technicznego w szkołach funkcjonujących na terenie miasta Łodzi, w związku z czym **42** łódzkie szkoły objęte są postępowaniem administracyjno-egzekucyjnym.

• Ocena warunków do utrzymania higieny osobistej

Wszystkie szkoły na terenie województwa łódzkiego są podłączone do wodociągów, żadna nie posiada ustępów zewnętrznych, **28%** nie jest podłączonych do kanalizacji centralnej (posiada własny zbiornik).

Podczas bieżącego nadzoru pracownicy PIS woj. łódzkiego szczególną uwagę zwracali na wyposażenie szkolnych pomieszczeń sanitarnych w środki do utrzymania higieny osobistej. Stwierdza się zdecydowaną poprawę w tym zakresie – wszystkie szkoły zapewniały dostęp do ciepłej bieżącej wody, mydła, papieru toaletowego i możliwość osuszania rąk.

W dalszym ciągu niekorzystnie wygląda sytuacja w zakresie użytkowania natrysków – mimo, iż większość szkół z infrastrukturą sportową posiada natryskownie, to nie są one wykorzystywane przez uczniów po zajęciach w-f, co w dużym stopniu wynika z braku czasu podczas przerw międzylekcyjnych.

Zauważalna jest poprawa stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarnych, dzięki realizacji decyzji oraz prowadzonym pracom remontowym, które w 2018 r. były prowadzone w: SP w Miedniewicach (pow. skierniewicki), SP w Woli Zaradzyńskiej (pow. pabianicki), SP w Grabowie (pow. kutnowski), SP w Zamościu (pow. pajęczański), SP Nr 12 i SP Nr 13 w Bełchatowie, ZSO nr 8 w Łodzi.

• Infrastruktura do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego ulegają stopniowej poprawie, głównie dzięki budowie sal gimnastycznych, hal sportowych oraz wielofunkcyjnych boisk, i tak: w 2018 r. oddano do użytku nowe bloki sportowe, m.in. w: SP w Woli Krzysztoporskiej (pow. piotrkowski), SP w Zelowie (pow. bełchatowski) i SP w Chechle (pow. pabianicki), a także nowoczesne boiska, m.in. przy: SP w Szydłowie (pow. pabianicki), SP nr 5 w Zgierzu, a przy SP Nr 2 w Radomsku i SP w Parzęczewie (pow. zgierski) wybudowano kompleksy boisk i siłowni. Przeprowadzono remonty sal gimnastycznych i bloków sportowych, m.in. w SP Nr 1 w Zduńskiej Woli i SP w Sławnie (pow. opoczyński), SP Nr 70 i 137 w Łodzi.

Jednakże, w dalszym ciągu infrastruktura do prowadzenia zajęć w-f w szkołach jest niewystarczająca - brak sali zajęć ruchowych odnotowano w 171 szkołach, a w 86, pomimo posiadanej infrastruktury, uczniowie ćwiczą na korytarzach. Szkoły nie posiadające sal gimnastycznych zajęcia prowadzą na świeżym powietrzu, bądź realizują program WF w salach innych szkół.

Część placówek, mimo posiadania własnej infrastruktury sportowej, dodatkowo korzysta z basenu, stadionu miejskiego lub gminnego i hal sportowych.

- **Warunki pracy ucznia**

Pracownicy pionu HDM oceniali zapewnienie właściwych warunków higieny procesu nauczania - sprawdzano dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu dzieci oraz rozkładu zajęć lekcyjnych. Nieprawidłowo zestawione i dostosowane stanowiska stwierdzono w **3%** skontrolowanych oddziałów, natomiast nieprawidłowości w rozkładzie zajęć lekcyjnych stwierdzono w **3,7%**, dotyczyły one głównie przekroczenia liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia o ponad 1 godzinę oraz rozpoczynania zajęć o stałej porze, co spowodowane było głównie koniecznością dostosowania rozkładów zajęć lekcyjnych do odjazdów autobusów szkolnych, pracą nauczycieli przedmiotowych w kilku szkołach, jak również podziałem klas na grupy.

Podczas bieżącego nadzoru sprawdzano także zapewnienie warunków do pozostawiania w placówce podręczników i przyborów szkolnych – prawie wszystkie szkoły (**98%**) stwarzały taką możliwość.

Zwracano również uwagę na odpowiednią temperaturę pomieszczeń, właściwą wentylację, oświetlenie, możliwość ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem oraz wietrzenie pomieszczeń.

- **Substancje i preparaty chemiczne w szkolnych pracowniach**

W 2018 r. substancje chemiczne i ich mieszaniny stosowane były w **26%** skontrolowanych szkół (w 2017 r. – w **23%**). Jak co roku prowadzony był nadzór nad szkolnymi pracowniami chemicznymi, w szczególności sprawdzano sposób przechowywania i oznakowania odczynników, jak również posiadanie aktualnego ich spisu.

W nadzorowanych placówkach uczniowie systematycznie zapoznawani byli z treścią kart charakterystyk w/w substancji, a w pracowniach chemicznych w widocznym miejscu znajdowały się regulaminy oraz instrukcje bhp, określające zasady bezpiecznego korzystania z wyposażenia.

Szkoły posiadające przeterminowane substancje chemiczne sukcesywnie oddają je do utylizacji.

WARSZTATY SZKOLNE I CENTRA SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Na terenie woj. łódzkiego w 2018 r. nadzorowano **18** placówek kształcenia ustawicznego, tj.: warsztaty i centra szkolenia zawodowego, funkcjonujące samodzielnie, a także **32** warsztaty szkolne, wchodzące w skład zespołów szkół ponadgimnazjalnych.

Stan sanitarno - techniczny większości z nich nie budził zastrzeżeń. Wykonano generalny remont w budynku kształcenia praktycznego w Zespole Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wojsławicach oraz termomodernizację budynku Centrum Kształcenia Praktycznego w Łęczycy.

PLACÓWKI Z POBYTEM CAŁODOBOWYM

Na terenie woj. łódzkiego w 2018 r. funkcjonowało **139** placówek z pobytem całodobowym, do których zalicza się m.in.:

- placówki pieczy zastępczej, w tym domy dziecka i pogotowia opiekuńcze,
- domy studenckie,
- bursy i internaty,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii,
- specjalne ośrodki wychowawcze i szkolno-wychowawcze.

Domy dziecka i placówki opiekuńczo-wychowawcze w większości funkcjonowały w budynkach przystosowanych, najczęściej z terenem rekreacyjnym, za wyjątkiem kilku łódzkich placówek zlokalizowanych w kamienicach. W Domu Dziecka Nr 3 „Słoneczna Polana” w Łodzi przeprowadzono termomodernizację budynku. Zlikwidowano Dom Dziecka Nr 8 w Łodzi.

Bursy i internaty wchodzą w skład zespołów szkół i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, a także funkcjonują samodzielnie. Zauważa się zmniejszenie liczby wychowanków. Placówki tego typu nadal wymagają przeprowadzenia prac remontowych oraz doposażenia w nowe meble, a ich stan sanitarno-techniczny był zazwyczaj dostateczny. Zły stan techniczny i sanitarny pomieszczeń stwierdzono w internacie Zespołu Placówek Specjalnych w Rawie Mazowieckiej – wydano decyzję administracyjną. Natomiast wykonano remont pokoi mieszkalnych w Zespole Szkół Mechanizacji Rolnictwa w Piątku, a w internacie Państwowej Szkoły Muzycznej w Kutnie prowadzone są prace remontowe – wychowankowie na ten czas zakwaterowani są w Bursie Nr 1 w Kutnie. Stan sanitarno-techniczny **domów studenckich** oceniono jako dobry. Dzięki gruntownemu remontowi podwyższono standard i zwiększono funkcjonalność pokoi, dostosowano kilka do potrzeb osób niepełnosprawnych w V Domu Studenta UŁ w Łodzi.

Specjalne ośrodki wychowawcze i szkolno-wychowawcze zapewniają naukę i opiekę dzieciom niepełnosprawnym fizycznie bądź umysłowo, a zatem obiekty, w których funkcjonują, w większości są dostosowane do zindywidualizowanego trybu nauczania. Placówki wyposażone są w specjalistyczne sprzęty, urządzenia do rehabilitacji dzieci oraz urządzone są pomieszczenia służące do stymulacji, czy kompensacji braków. Stan sanitarno-techniczny w większości placówek był prawidłowy, za wyjątkiem SOSW Nr 6 w Łodzi, które objęte jest postępowaniem egzekucyjnym. Natomiast poprawę stanu odnotowano w SOSW w Bełchatowie -przeprowadzono remont generalny pomieszczeń.

Stan sanitarno-techniczny i higieniczny **Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych i Socjoterapii** był zadowalający. W 2018 r. zlikwidowano MOS ZDZ w Łodzi z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO

Na koniec 2018 r. pod nadzorem znajdowało się **113** placówek tego typu. W większości były to świetlice środowiskowe, a także ogniska wychowawcze, ośrodki dydaktyczno-rehabilitacyjne dla dzieci niepełnosprawnych, ośrodki adaptacyjne. W 2018 r. zakończyły działalność świetlice środowiskowe w Zduńskiej Woli i w Łasku, natomiast powstała **1** placówka w Bełchatowie i **2** w pow. zgierskim, zaś **2** świetlice (w Piotrkowie Trybunalskim i w Skierniewicach) przeniesiono do innych budynków. Stan sanitarno-techniczny generalnie nie budził zastrzeżeń.

PLACÓWKI WYCHOWANIA POZASZKOLNEGO

W 2018 r. pod nadzorem znajdowało się **68** placówek (w 2017 r. - 62), w większości to: domy kultury i pałace młodzieży, ogniska pracy pozaszkolnej, warsztaty terapii zajęciowej i inne. Placówki cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci i młodzieży, które biorą udział w zajęciach artystycznych, rekreacyjno-sportowych, a także w działalności kulturalnej i imprezach okolicznościowych. Stan sanitarno-techniczny w większości placówek był prawidłowy, w minionym roku wyremontowano **1** placówkę w Piotrkowie Trybunalskim.

PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

W 2018 r. pod nadzorem znajdowały się **42** poradnie psychologiczno-pedagogiczne, które oferują pomoc psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieciom i młodzieży szkolnej oraz pomoc w wyborze kierunku kształcenia i planowania kariery zawodowej. Wszystkie placówki zapewniały dobre warunki, często zajmowały wspólne budynki ze szkołami lub przychodniami POZ. W 2018 r. odnotowano poprawę stanu kilku placówek, w tym **2** placówki zmieniły swoją siedzibę, tj: PPP w Głownie i PPP w Skierniewicach (pomieszczenia po generalnym remoncie), a w PPP w Tomaszowie Mazowieckim przeprowadzono remont sanitariatów i części pomieszczeń.

PLACÓWKI WYPOCZYNKU LETNIEGO I ZIMOWEGO

Wypoczynek letni i zimowy zorganizowano prawidłowo, placówki zapewniły właściwe warunki sanitarno-higieniczne uczestnikom wypoczynku.

W 2018 roku na terenie woj. łódzkiego zostało zgłoszonych **401** wyjazdowych turnusów wypoczynku (**336** letnich, **65** zimowych) oraz **764** turnusów w miejscu zamieszkania (**531** letnich, **233** zimowych), które organizowane były w formie półkolonii w świetlicach szkolnych i środowiskowych, domach kultury, salach sportowych itp., będących pod stałym bieżącym nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Turnusy wyjazdowe odbywały się w postaci, m.in.: kolonii, obozów: pod namiotami i innego typu. W pojedynczych przypadkach stwierdzono nieprawidłowości i podjęto stosowne działania lub informowano o nich Kuratorium Oświaty.

PODSUMOWANIE

W placówkach będących pod nadzorem pionu higieny dzieci i młodzieży Państwowej Inspekcji Sanitarnej systematycznie prowadzone są prace remontowe, które prowadzą do poprawy stanu sanitarno - higienicznego. Niemniej jednak, z uwagi na ograniczone środki finansowe, są one wciąż niedostateczne, w stosunku do potrzeb, w związku z czym wiele szkół i przedszkoli (zwłaszcza w mieście Łodzi) znajduje się nadal w nieprawidłowym stanie sanitarnym.

Warunki do utrzymania higieny osobistej są dobre - wszystkie szkoły zapewniają uczniom dostęp do ciepłej, bieżącej wody w każdym pomieszczeniu sanitarno-higienicznym, dostęp do środków do utrzymania higieny osobistej (mydła, papieru toaletowego).

Pomimo zwiększającej się liczby nowopowstałych obiektów sportowych w dalszym ciągu w wielu szkołach brak jest dostatecznej bazy do prowadzenia zajęć w-f, głównie dotyczy to szkół podstawowych zlokalizowanych na terenach wiejskich.

Przygotował:

Marcin Głuszczyk

Kierownik Oddziału Higieny Dzieci i Młodzieży WSSE

W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA I OŚWIATY ZDROWOTNEJ

1. **Redukcja zagrożeń zdrowotnych wynikających z używania wyrobów tytoniowych oraz narażenia na bierne palenie**
 - A. **Program edukacji przedszkolnej „Czyste powietrze wokół nas”.**
W roku szkolnym 2017/2018 w województwie łódzkim odbyła się X edycja Programu. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło **15 025** dzieci oraz **9 174** rodziców i opiekunów dzieci z **475** przedszkoli, oddziałów przedszkolnych oraz innych form wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych.
 - B. **Program Edukacyjny „Nie pal przy mnie, proszę”.**
W realizacji programu „Nie pal przy mnie, proszę” uczestniczyli uczniowie klas I – III ze **132** szkół podstawowych województwa łódzkiego. Łącznie w zajęciach edukacyjnych w roku szkolnym 2017/2018 wzięło udział **5007** uczniów oraz **3270** rodziców i opiekunów.
 - C. **Program Edukacyjny „Znajdź właściwe rozwiązanie”.**
Program adresowany jest do uczniów starszych klas szkół podstawowych (klasy IV – VI) oraz uczniów szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 realizowany był w **92** placówkach szkolnych: **8** gimnazjach i **84** szkołach podstawowych.
W działaniach brało udział **4 994** uczniów oraz **2 390** rodziców i opiekunów.
 - D. **W roku szkolnym 2017/2018 zrealizowana została II edycja programu antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”.**
Program adresowany jest do uczniów IV klas szkół podstawowych (grupa wiekowa 9-10 lat). W zakończonej w tym roku edycji uczestniczyło **5878** uczniów z **207** szkół oraz **5100** rodziców i opiekunów dzieci.
 - E. **Z inicjatywy Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Łodzi od 2008 roku w szkołach podstawowych województwa łódzkiego realizowany jest Wojewódzki Program Edukacyjny Profilaktyki Gruźlicy „Zadbaj o swoje płuca”.**
W roku szkolnym 2017/2018 w programie uczestniczyło **9312** uczniów oraz **1714** rodziców i opiekunów ze **128** szkół podstawowych **14** powiatów województwa łódzkiego.
 - F. **Światowy Dzień bez Tytoniu obchodzony 31 maja** adresowany jest do populacji młodzieży i osób dorosłych. W 2018 r. pracownicy Inspekcji Sanitarnej z terenu województwa łódzkiego promowali zdrowy styl życia wolny od tytoniu poprzez spotkania edukacyjne, imprezy profilaktyczne, konkursy dla dzieci i młodzieży, happeningi i przemarsze uliczne. Organizowano punkty profilaktyczno-edukacyjne oraz docierano do odbiorców za pośrednictwem lokalnych mediów i poprzez informacje w Internecie. Odbiorcami działań było **4280** osób: dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadpodstawowych oraz ich rodziców i opiekunów, wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, pacjentów i personelu medycznego placówek opieki zdrowotnej, studentów i wykładowców, pracowników przedsiębiorstw, sprzedawców i klientów targowisk miejskich, uczestników lokalnych imprez masowych oraz interesantów Inspekcji Sanitarnej.
 - G. **Światowy Dzień Rzucania Palenia** obchodzony w trzeci czwartek listopada adresowany jest do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem osób palących. Pracownicy Inspekcji Sanitarnej zorganizowali punkty informacyjno-edukacyjne, w których można było zmierzyć poziom tlenu węgla w wydychanym powietrzu u osób palących, konkursy oraz spotkania edukacyjne. Odbiorcami tych działań byli m.in.: klienci i sprzedawcy targowisk, centrów handlowych oraz galerii handlowych, pacjenci i personel medyczny szpitali i placówek opieki zdrowotnej, uczniowie oraz nauczyciele i pedagodzy szkolni, podopieczni placówek opiekuńczo-wychowawczych, podopieczni placówek opieki społecznej, studenci i wykładowcy uczelni wyższych, interesanci i pracownicy jednostek Inspekcji Sanitarnej, czytelnicy bibliotek publicznych oraz seniorzy. Łącznie odbiorcami działań było ok. **2,5 tys.** osób.

2. Profilaktyka otyłości wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz promocja aktywności fizycznej, prawidłowego odżywiania i zdrowego stylu życia.

A. Ogólnopolski Program Edukacyjny „Trzymaj Formę”

Począwszy od roku 2006 realizowany jest Program „Trzymaj Formę” skierowany do uczniów V, IV i VII klas szkół podstawowych oraz uczniów II i III klas szkół gimnazjalnych. Partnerami Programu są: Główny Inspektorat Sanitarny oraz Stowarzyszenie „Polska Federacja Producentów Żywności” w ramach realizacji strategii WHO dotyczącej diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Celem programu „Trzymaj Formę!” jest edukacja w zakresie kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia oraz zbilansowanej diety. W roku szkolnym 2017/2018 zrealizowana została XII edycja programu, w której uczestniczyło łącznie **31931** uczniów z **397** szkół podstawowych i gimnazjów oraz **15 861** rodziców.

B. VII Wojewódzki Konkurs Kulinaryny „Jem smacznie, zdrowo i kolorowo” dla uczniów gimnazjów i szkół podstawowych.

W lutym 2018 roku odbył się finał VII edycji Wojewódzkiego Konkursu Kulinarnego „Jem smacznie, zdrowo i kolorowo”, zainaugurowany w 2017 roku. Konkurs adresowany był do uczniów klas 5 – 7 szkół podstawowych oraz uczniów gimnazjów. Hasłem przewodnim tej edycji było „Kuchnia staropolska w nowoczesnej odsłonie”. Do finału wojewódzkiego zakwalifikowało się siedem dwuosobowych zespołów ze szkół podstawowych i siedem z gimnazjów. Zadaniem uczestników było przygotowanie zgłoszonego na konkurs dania. Całe wydarzenie odbyło się w Zespole Szkół Gastronomicznych w Łodzi, gdzie uczestnicy mieli do dyspozycji profesjonalne stanowiska kuchenne wraz z wyposażeniem. Jury nagrodziło po trzy najlepsze zespoły w kategorii szkół podstawowych i gimnazjów.

C. Jesienią 2018 roku został ogłoszony VIII Wojewódzki Konkurs Kulinaryny „Jem smacznie, zdrowo i kolorowo”, adresowany do uczniów szkół podstawowych. Zadaniem uczestników było przygotowanie dania obiadowego inspirowanego kuchnią łódzką – jako przykładem smaku czterech kultur. Nadesłanych zostało **41** propozycji kulinarnych, z których jury wyłoniło **7** najciekawszych. Autorzy prac zostali zaproszeni na finał wojewódzki, który tradycyjnie odbył się w Zespole Szkół Gastronomicznych w Łodzi.

D. Spotkania edukacyjne dla beneficjentów realizowanego przez PCK Programu Operacyjnego Pomocy Żywnościowej. W wykładach poświęconych prawidłowemu odżywianiu, przeciwdziałaniu marnowania żywności oraz ekonomicznemu prowadzeniu gospodarstwa domowego uczestniczyło **70** osób.

E. Zdrowe i racjonalne odżywianie oraz aktywność fizyczna były tematem szeregu działań realizowanych przez pracowników Inspekcji Sanitarnej, adresowanych zarówno dla najmłodszych jak i dorosłych mieszkańców naszego województwa. Były to spotkania edukacyjne dla rodziców dzieci, prelekcje dla uczniów, punkty informacyjno-edukacyjne podczas lokalnych imprez masowych, konkursy wiedzy i konkursy plastyczne dla uczniów oraz „Festiwal piosenki o zdrowiu” w powiecie radomszczańskim. Ukazywały się informacje w lokalnych mediach, serwisach internetowych i na stronach Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Łącznie odbiorcami działań było **2898** osób.

3. Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych.

A. W 2018 roku zakończyła się realizacja Wojewódzkiej Kampanii Edukacyjnej „Dopalaczom mówimy STOP – wybieramy zdrowie” zaplanowanej na lata 2015/2018, adresowanej do uczniów szkół gimnazjalnych naszego województwa oraz ich rodziców i opiekunów.

W trakcie trzech lat realizacji kampanii na terenie naszego województwa łącznie wzięło w niej udział **310** szkół, z czego **61%** placówek prowadziło działania z zakresu kampanii trzy lata, **25%** szkół dwa lata a **14%** rok.

W roku szkolnym 2017/2018 w realizacji Wojewódzkiej Kampanii Edukacyjnej „Dopalaczom mówimy STOP – wybieramy zdrowie” brało udział **240** szkół. Programem objętych zostało łącznie **21 262** uczniów VII klas szkół podstawowych oraz II i III klas gimnazjów. Ponadto w kampanii wzięło udział **11 625** rodziców i opiekunów uczniów.

- B. Program edukacyjny dla młodzieży szkół ponadpodstawowych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych pt. „**ARS, czyli jak dbać o miłość?**”. W roku szkolnym 2017/2018 zrealizowana została V edycja programu, w którym uczestniczyło **5336** uczniów oraz **2404** rodziców i opiekunów ze **122** szkół województwa łódzkiego.
- C. W 2018 roku jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej zrealizowały szereg działań kierowanych do społeczności lokalnej z zakresu profilaktyki używania substancji psychoaktywnych: warsztaty, prelekcje, pogadanki i spotkania edukacyjne dla młodzieży i osób dorosłych, projekcje filmów edukacyjnych, happeningi z udziałem dzieci, spektakle profilaktyczne oraz konkursy wiedzy i konkursy plastyczne. Ponadto organizowano wykłady i szkolenia dla rodziców i osób pracujących z młodzieżą oraz punkty informacyjno-edukacyjne podczas lokalnych imprez i zawodów sportowych, w ramach których wykorzystywano alkogogle i narkogogle – symulatory upośledzenia zmysłów po użyciu substancji psychoaktywnej. Informacje poświęcone tematyce nowych narkotyków były publikowane w mediach lokalnych, lokalnych internetowych portalach informacyjnych oraz na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Łącznie odbiorcami działań w województwie było ok. **25 tys.** osób.
- D. Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna przeprowadziła w ośmiu łódzkich klubach akcję informacyjną na temat ryzyka używania nowych narkotyków.
- E. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Pabianicach wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Pabianicach zorganizował **konferencję szkoleniową „Nowe narkotyki – zagrożenie dla zdrowia publicznego”**. Konferencja skierowana była do funkcjonariuszy policji i przedstawicieli Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Konferencja została objęta honorowym patronatem Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego a sfinansowana z budżetu Prezydenta Miasta Pabianic. Wzięło w niej udział **120** uczestników.
- F. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kutnie, we współpracy ze Starostwem Powiatowym zorganizowała szkolenie ph. „Substancje psychoaktywne – uzależnienie, czynniki ryzyka, sygnały ostrzegawcze, interwencja i profilaktyka”, w którym udział wzięło **60** nauczycieli i pedagogów szkolnych z terenu powiatu kutnowskiego.

4. Profilaktyka HIV/AIDS.

Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa łódzkiego wszystkie działania z zakresu profilaktyki HIV/AIDS realizuje w ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2017-2021.

- A. **Kampania społeczna „Mam czas rozmawiać” (#mamczasrozmawiac)** zainaugurowana w 2017 roku i kontynuowana w 2018 promowała dialog międzypokoleniowy o zdrowiu, zwłaszcza o tematach trudnych, takich jak choroby przenoszone drogą płciową, w tym AIDS. Do międzypokoleniowych rozmów zachęcały m.in. spoty emitowane w komunikacji miejskiej, placówkach medycznych, uczelniach wyższych oraz na portalach informacyjnych. Posty w social mediach uświadamiały, dlaczego z bliskimi warto i trzeba rozmawiać na tak trudne tematy.
- B. Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Łodzi przeprowadziła dwa szkolenia z zakresu profilaktyki HIV/AIDS dla 43 funkcjonariuszy policji garnizonu łódzkiego.
- C. Zorganizowano V edycję **Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV i AIDS**, adresowaną do uczniów szkół ponadpodstawowych województwa łódzkiego. Olimpiada przebiegała w dwóch etapach: powiatowym i wojewódzkim. W etapie powiatowym udział wzięły **164** dwuosobowe zespoły uczniów.

25 zespołów z najlepszymi wynikami przeszło do finału wojewódzkiego, który odbył się 30 listopada w Urzędzie Marszałkowskim w Łodzi.

D Lokalny Program Edukacyjny w Piotrkowie Trybunalskim „Profilaktyka zakażeń HIV/AIDS”, który adresowany jest do młodzieży z III klas gimnazjów.

W roku szkolnym 2017/2018 w Programie wzięło udział **1752** uczniów i **753** rodziców z **25** szkół z terenu powiatu piotrkowskiego.

E XIV edycja Lokalnej Kampanii Profilaktycznej w Zduńskiej Woli „Porozmawiajmy o HIV/AIDS”, w ramach której prowadzone są warsztaty edukacyjne dla **541** uczniów I klas szkół ponadpodstawowych z terenu **6** placówek powiatu zduńskowolskiego.

F Pracownicy Inspekcji Sanitarnej w całym województwie organizowali spotkania edukacyjne, konkursy plastyczne i konkursy wiedzy, punkty informacyjno-edukacyjne, obchody Światowego Dnia AIDS oraz prowadzili dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Łącznie bezpośrednimi odbiorcami działań w naszym województwie było ok. **17 tys.** osób.

5. Bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży

A. Wojewódzka Konferencja Profilaktyczna „Bezpieczne wakacje”

Konferencja zorganizowana przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego objęta została honorowymi patronatami Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Wojewody Łódzkiego. Patronem medialnym była Telewizja Polska TVP3, Dziennik Łódzki i Radio Łódź.

W trakcie Konferencji Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny omówił działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej woj. łódzkiego w zakresie zapobiegania chorobom zakaźnym, nadzoru nad kąpieliskami i zapewnienia bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży. Ponadto prelegenci przedstawili następujące wykłady:

- Wojewódzki Konsultant w Dziedzinie Chorób Zakaźnych i Mikrobiologii Lekarskiej omówiła temat chorób przenoszonych przez kleszcze i przedstawiła zagadnienia dotyczące szczepień dla podróżujących,
- Wizytator Wydziału Rozwoju Edukacji Kuratorium Oświaty w Łodzi omówił sposób rejestrowania form wypoczynku dzieci i młodzieży oraz wymagania organizacyjno-prawne stawiane wychowawcom,
- Pani reprezentująca Zakład Higieny Środowiska, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny przedstawiła temat poświęcony zadaniom gmin w zakresie rekreacji wodnej,
- Kierownik Oddziału Zarządzania Kryzysowego Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi zaprezentowała temat poświęcony ścisłej współpracy służb w walce z zagrożeniami kryzysowymi.
- Starszy aspirant z Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi, przybliżył działania Policji mające na celu zapewnienie bezpiecznego wypoczynku dzieci i młodzieży podczas wakacji na terenie woj. łódzkiego.

W konferencji uczestniczyły **133** osoby: przedstawiciele władz samorządowych, organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży, nauczyciele i dyrektorzy szkół oraz przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

B. W okresie ferii zimowych w 2018 roku pracownicy Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych organizowali spotkania edukacyjne oraz konkursy poświęcone higienie, odżywianiu i aktywności fizycznej oraz bezpiecznym zachowaniom podczas wypoczynku w okresie zimowym.

- C. W okresie wakacji organizowano zajęcia i spotkania edukacyjne dla dzieci i młodzieży przebywających na koloniach i obozach oraz korzystających z innych zorganizowanych form wypoczynku letniego, takich jak półkolonie, zajęcia sportowe oraz zajęcia kulturalne. Tematyka poruszana na tych spotkaniach była różnorodna i adekwatna do wieku odbiorców oraz indywidualnych potrzeb: higiena osobista i higiena jamy ustnej, dostosowanie ubioru do pogody, bezpieczeństwo podczas upałów, nad wodą, w lesie oraz podczas burzy, prawidłowe odżywianie i aktywność fizyczna, profilaktyka używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w tym również nowych narkotyków.
- D. Jednostki Państwowej Inspekcji Sanitarnej (PSSE i WSSE) w okresie ferii zimowych i wakacji przekazały szereg materiałów informacyjno-edukacyjnych w formie elektronicznej a także w postaci ulotek, broszur i plakatów, których celem było zwrócenie uwagi na problemy i niebezpieczeństwa, z jakimi mogą się zetknąć młodzi ludzie w czasie zimowych i letnich miesięcy. Materiały zostały rozdyskrebowane do: organizatorów wypoczynku, urzędów samorządu lokalnego, placówek edukacyjnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, ośrodków kultury, ośrodków sportu i rekreacji, klubów sportowych, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, bibliotek, placówek opieki zdrowotnej, przedsiębiorstw komunikacji zbiorowej, placówek pomocy społecznej, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, pubów. Do lokalnych mediów przekazywano informacje dotyczące zagrożeń i zaleceń wynikających ze specyfiki okresu zimowego i letniego. Informacje i komunikaty zamieszczane były również na stronach internetowych Inspekcji Sanitarnej, jednostek samorządu lokalnego oraz w lokalnych serwisach informacyjnych.

Łącznie w województwie łódzkim odbiorcami działań było ok. **11 tys.** osób.

6. Profilaktyka chorób nowotworowych

A. Profilaktyka czerniaka skóry

W każdy wtorek od 20 lutego 2018 r. do 26 czerwca 2018 r. w siedzibie Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Łodzi działał gabinet medyczny, w którym lekarz dermatolog bezpłatnie i bez skierowania przyjmował mieszkańców województwa łódzkiego, u których konsultował wszelkie zmiany skórne pod kątem ryzyka wystąpienia czerniaka skóry. Przedsięwzięcie zostało zorganizowane wspólnie z fundacją ROSA w ramach kampanii profilaktyki raka skóry „RAKOOBRONA”. Łącznie w czasie 8 dyżurów przebadanych zostało **389** mieszkańców naszego regionu.

B. Lokalny Program Profilaktyki Raka Piersi „Pomóżmy sobie od dziś” realizowany przez Powiatową Stację Sanitarnej-Epidemiologiczną w Łasku

Celem programu jest zachęcenie kobiet do systematycznego samobadania piersi, kształtowanie nawyku zwracania uwagi na wszelkie zmiany w piersiach, eliminację niekorzystnych czynników stylu życia mających wpływ na powstawanie raka sutka, a podlegających modyfikacji oraz kształtowanie przekonania, że w porę wykryte zmiany zwiększają szansę na całkowite wyleczenie.

Adresatami programu są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu łaskiego. W 2018 roku w realizacji programu wzięło udział **116** osób. Młodzież w ramach programu uczestniczyła w zajęciach edukacyjnych oraz warsztatach samobadania piersi z wykorzystaniem fantomu piersi.

7. Lokalny program profilaktyki próchnicy zębów u dzieci przedszkolnych

W roku szkolnym 2017/2018 program został realizowany po raz pierwszy przez Powiatową Stację Sanitarnej-Epidemiologiczną w Piotrkowie Trybunalskim.

Adresatami programu są dzieci czteroletnie uczęszczające do przedszkoli na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego ich rodzice i opiekunowie.

W I edycji w programie wzięło udział **5** przedszkoli, w zajęciach uczestniczyło **114** dzieci oraz **82** rodziców. Efektem programu było wdrożenie dzieci do codziennego mycia zębów oraz zdobycie przez najmłodszych umiejętności poprawnego czyszczenia zębów. Rodzice zaś poprawili swoje kompetencje w zakresie dbałości o higienę jamy ustnej.

8. Promocja szczepień ochronnych

Pracownicy Inspekcji Sanitarnej zachęcali mieszkańców województwa łódzkiego do szczepień i przekonywali, że jest to bezpieczna i skuteczna forma ochrony przed chorobami zakaźnymi poprzez dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych, w punktach profilaktyczno-edukacyjnych, na spotkaniach edukacyjnych, poprzez przekazywane listy intencyjne, artykuły i informacje w mediach lokalnych, na stronach internetowych Inspekcji Sanitarnej oraz stronach lokalnych serwisów informacyjnych.

Łącznie bezpośrednimi odbiorcami działań w województwie było ok. **5 tys.** osób.

9. Światowy Dzień Zdrowia WHO

W 2018 roku Światowy Dzień Zdrowia obchodzony był pod hasłem „Zdrowie dla wszystkich”. Działania realizowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną kierowane były do społeczności lokalnej: podopiecznych i personelu Domów Pomocy Społecznej, podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych, pacjentów i personelu medycznego placówek opieki zdrowotnej, interesantów Inspekcji Sanitarnej, dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadpodstawowych. W naszym regionie zorganizowano różne formy działań: m.in. wykłady, prelekcje i spotkania edukacyjne, konkursy dla dzieci i młodzieży, imprezy prozdrowotne oraz punkty informacyjno-konsultacyjne.

Działaniami objęto ogółem ok. **7 tys.** osób.

10. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

W działaniach z zakresu edukacji dot. prawidłowego i racjonalnego stosowania antybiotyków pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej zorganizowali punkty informacyjno-edukacyjne, prowadzili dystrybucję materiałów edukacyjnych do placówek opieki zdrowotnej, placówek oświatowych oraz wśród interesantów Inspekcji Sanitarnej. Idea Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach promowana była również w mediach lokalnych. Informacje dotyczące racjonalnego stosowania antybiotyków zostały zamieszczone także na stronach internetowych Inspekcji Sanitarnej oraz przekazane do lokalnych serwisów internetowych. Dodatkowo prezentowano wystawę edukacyjną poświęconą negatywnym skutkom nadmiernego i nieprawidłowego stosowania antybiotyków. Łącznie odbiorcami działań było ok. **4 tys.** osób.

11. „Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia”

Edukacja z zakresu bezpiecznego zbierania grzybów leśnych realizowana była w 2018 roku poprzez: spotkania edukacyjne, punkty informacyjno-edukacyjne, porady grzyboznawców, wystawy edukacyjne, dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz informacje publikowane w mediach lokalnych, internetowych lokalnych portalach oraz na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Łącznie odbiorcami działań było ok. **6 tys.** osób.

12. Profilaktyka grypy i chorób zakaźnych

Przez cały 2018 rok pracownicy Inspekcji Sanitarnej realizowali szereg działań edukacyjnych z zakresu profilaktyki grypy jak i innych chorób zakaźnych, takich jak: WZW A, WZW B, choroby odkleszczowe, bąblowica, odra, zakażenia meningokokami i pneumokokami, toksokaroza, salmonella oraz pedikuloza. Organizowano spotkania edukacyjne oraz punkty informacyjno-konsultacyjne. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjnych do placówek oświatowych, opiekuńczych i placówek opieki zdrowotnej. Szeroko współpracowano z mediami lokalnymi i internetowymi portalami informacyjnymi. Na stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej zamieszczano materiały informacyjno-edukacyjne.

Łącznie bezpośrednimi odbiorcami działań było ok. **4 tys.** osób.

Przygotowała:

Małgorzata Nowakowska-Dróżdż

Kierownik Oddziału Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej WSSE

NADZÓR NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI

W 2018 roku realizowane były przez Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych ustawowo powierzone zadania w zakresie wytwarzania oraz wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. W tym działania kontrolne prowadzone przy udziale Policji oraz działania administracyjne. Przeprowadzone łącznie **92** kontrole potwierdziły, że wszystkie funkcjonujące w powiatach województwa łódzkiego sklepy stacjonarne były zamknięte.

W celu identyfikacji zawartych w zabezpieczonych produktach substancji psychoaktywnych, przekazano do badań **8** próbek produktów. Przeprowadzone badania laboratoryjne, na które wydatkowano **2368 zł**, potwierdziły obecność w nich substancji psychoaktywnych. Zabezpieczono łącznie **549** opakowań produktów.

Konsekwencją przeprowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną działań kontrolnych oraz postępowań administracyjnych w oparciu o przekazane przez Prokuraturę materiały dowodowe było wydanych **286** decyzji administracyjnych, które dotyczyły między innymi:

- wycofania z obrotu środków zastępczych i ich przepadku na rzecz Skarbu Państwa oraz zaprzestania prowadzenia działalności w pomieszczeniach sklepu służących ich wprowadzaniu do obrotu,
- zniszczeniu na koszt strony postępowania produktów zabezpieczonych decyzją Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego,
- nałożenia kar pieniężnych za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych.

Łączna kwota nałożonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną kar pieniężnych za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych wynosiła **175.000** złotych. Wyegzekwowano kary w wysokości **34755** złotych.

Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny rozpatrzył **11** odwołań od decyzji organu I instancji i w **5** przypadkach nie uznał zarzutów Strony i utrzymał w mocy decyzje PPIS, natomiast w **4** przypadkach uchylił decyzje PPIS i przekazał je do ponownego rozpatrzenia. Ponadto wydał **2** postanowienia dotyczące uchybienia terminu do wniesienia odwołania i zawieszenia postępowania odwoławczego.

Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny udzielił odpowiedzi na **5** skarg do WSA w Łodzi i odpowiedzi na skargę kasacyjną. W uzasadnieniu odpowiedzi odniósł się do zarzutów Strony i podtrzymał swoje stanowisko. WSA w Łodzi rozpatrzył **3** skargi złożone przez Stronę i oddalił je.

Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny kontynuował szkolenia i narady z inspektorami i pracownikami zajmującymi się zagadnieniami środków zastępczych oraz współpracował z Policją, Administracją Skarbową i Kliniką Ostrych Zatruc w zakresie prowadzonych działań.

Kontynuowane były przez PPIS województwa łódzkiego działania edukacyjne i informacyjne w tym Wojewódzka Kampania Edukacyjna Państwowego Inspektora Sanitarnego „Dopalaczom mówimy STOP – wybieramy zdrowie”, mające na celu przedstawienie zagrożeń wynikających z używania środków zastępczych przez młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną. Organizowane były spotkania i prelekcje, kolportaż ulotek i materiałów informacyjnych wśród młodzieży, organizowanie konkursów z nagrodami oraz prezentacje filmów szkoleniowych dla pedagogów i nauczycieli.

O skuteczności powyższych działań świadczy spadek liczby podejrzeń zatruc środków zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, zwłaszcza w grupie młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej.

Odnotowywano natomiast wysoką liczbą podejrzeń zatruc środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi w grupie wiekowej ponad 25 lat (ponad **54%**).

W związku z powyższym ŁPWIS zalecił prowadzenie w trakcie czynności kontrolnych w zakładach pracy naszego województwa, działań informacyjnych i edukacyjnych a zwłaszcza informowanie pracodawców o zagrożeniach zdrowia spowodowanych środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi i potrzebie rozszerzenia tematyki szkoleń (wstępnych i okresowych) o przedmiotowe zagadnienia.

Działania edukacyjne i informacyjne koordynowane były przez Oddział Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej WSSE w Łodzi.

WNIOSKI:

- W wyniku prowadzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną działań kontrolnych i administracyjnych wszystkie funkcjonujące w powiatach województwa łódzkiego sklepy stacjonarne są zamknięte.
- Odnotowano wysoką liczbą podejrzeń zatruc środków zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi w grupie wiekowej ponad 25 lat (ponad **54%**).
- Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie zagrożeń zdrowia spowodowanych środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi zostały rozszerzone na grupę wiekową ponad 25 lat. Będą one prowadzone w trakcie czynności kontrolnych w zakładach pracy naszego województwa.

Przygotowała:

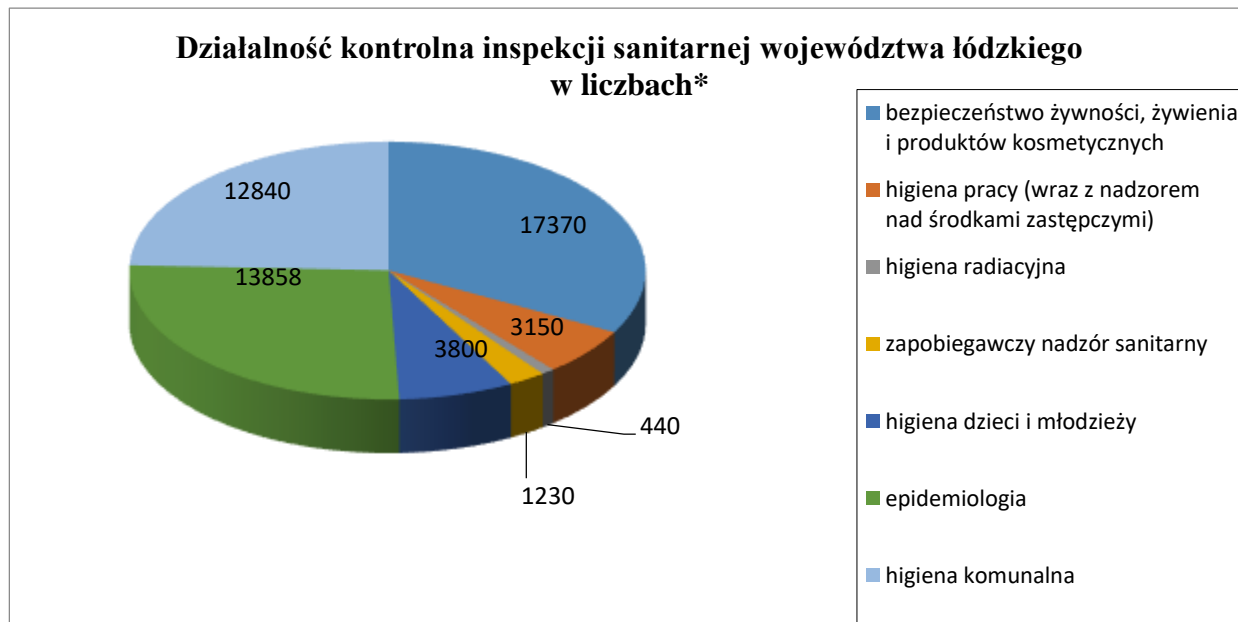
Barbara Piórkowska

Kierownik Zespołu ds. nadzoru nad „środkami zastępczymi”

PODSUMOWANIE

DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ INSPEKЦИИ SANITARNEJ WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO W LICZBACH W ROKU 2018

W 2018 r. pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w ramach sprawowanego nadzoru, dokonali w obiektach zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego **53625** kontroli sanitarnych i wizytacji, w tym poszczególne komórki organizacyjne przeprowadziły:

* wykres nie uwzględnia liczby wizytacji wykonanych w ramach Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia

Pracownicy pionu oświaty zdrowotnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa łódzkiego przeprowadzili **937** wizytacji w placówkach realizujących programy prozdrowotne.

W związku ze sprawowanym nadzorem wydano **8029** decyzji administracyjnych (**PPIS - 7704, PWIS - 325**) oraz **4336** decyzji płatniczych (**PPIS - 4252, PWIS - 84**).

W postępowaniu represyjnym stosowano karanie mandatowe. Ukarano mandatami **949** - osób na kwotę **231800 zł**. Nałożono **112** kar pieniężnych na kwotę **471450 zł**.

W ramach postępowania egzekucyjnego w administracji wydano **297** tytułów wykonawczych celem przymuszenia do wykonania obowiązku.

Tabela poniżej ilustruje działalność w tym zakresie, w poszczególnych zagadnieniach:

Lp.	Zagadnienia	Decyzje				Postanowienia	Tytuły wykonawcze	Nałożone mandaty
		Merytoryczne		Płatnicze				
		PPIS	PWIS	PPIS	PWIS			
1.	epidemiologia	221	2	97	2	265	276	1
2.	bezpieczeństwo żywności, żywienia i produktów kosmetycznych	5570	5	2250	13	138	10	894
3.	higiena komunalna	940	47	255	32	367	2	50
4.	higiena pracy	397	15	258	17	35	2	2
5.	higiena dzieci i młodzieży	99	21	103	20	94	7	2
6.	ochrona radiacyjna	0	235	0	0	0	0	0
7.	zapobiegawczy nadzór sanitarny	197	0	1282	0	101	0	0
8.	nadzór nad środkami zastępczymi	280	0	7	0	172	0	0
	OGÓŁEM:	8029		4336		1172	297	949

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
Państwowa Inspekcja Sanitarna województwa łódzkiego	3
W zakresie Epidemiologii	6
Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w województwie łódzkim w roku 2018	6
Analiza wykonania szczepień ochronnych obowiązkowych w województwie łódzkim w roku 2018	8
Ocena stanu sanitarno-higienicznego podmiotów wykonujących działalność leczniczą w województwie łódzkim w roku 2018	9
W zakresie Higieny Komunalnej	12
Stan sanitarny województwa w 2018 roku wraz z oceną obszarów w zakresie higieny komunalnej, w których mogą wystąpić zagrożenia dla zdrowia ludzi	12
Intensyfikacja działań skutkujących poprawą stanu sanitarnego woj. łódzkiego w 2018 roku	14
Zagadnienia wymagające intensyfikacji działań w 2019 roku	15
W zakresie Higieny Pracy	16
Wnioski	17
W zakresie Bezpieczeństwa Żywności, Żywnienia i Produktów Kosmetycznych	19
Charakterystyka stanu sanitarnego zakładów produkcji i obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	19
Zakłady produkcji żywności	19
Obiekty obrotu żywnością	21
Zakłady żywienia zbiorowego otwarte	22
Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte	23
Nadzór nad suplementami diety	24
Jakość zdrowotna środków spożywczych krajowych produkowanych w nadzorowanych zakładach oraz znajdujących się w obrocie w obiektach zlokalizowanych na terenie województwa łódzkiego	24
Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz miejsca obrotu tymi produktami	27
Obiekty produkcji i konfekcjonowania produktów kosmetycznych	28
Jakość zdrowotna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych	28
Wnioski	28
W zakresie Higieny Radiacyjnej	30
Nadzór bieżący	30
Monitoring skażeń promieniotwórczych środowiska i żywności na terenie województwa	31
Zdarzenia radiacyjne o zasięgu wojewódzkim	31
W zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego	32
W zakresie Higieny Dzieci i Młodzieży	35
Żłobki i kluby dziecięce	35
Przedszkola	35
Szkoły	36
Warsztaty szkolne i centra szkolenia zawodowego	37
Placówki z pobytem całodobowym	37
Placówki wsparcia dziennego	38
Placówki wychowania pozaszkolnego	38

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	38
Placówki wypoczynku letniego i zimowego	39
Podsumowanie	39
W zakresie Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej	40
Redukcja zagrożeń zdrowotnych wynikających z używania wyrobów tytoniowych oraz narażenia na bierne palenie	40
Profilaktyka otyłości wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz promocja aktywności fizycznej, prawidłowego odżywiania i zdrowego stylu życia	41
Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych	41
Profilaktyka HIV/AIDS	42
Bezpieczny wypoczynek dzieci i młodzieży	43
Profilaktyka chorób nowotworowych	44
Lokalny program profilaktyki próchnicy zębów u dzieci przedszkolnych	44
Promocja szczepień ochronnych	45
Światowy Dzień Zdrowia WHO	45
Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	45
„Poznaj grzyby – unikniesz zatrucia”	45
Profilaktyka grypy i chorób zakaźnych	45
Nadzór nad środkami zastępczymi	46
Wnioski	47
Podsumowanie	48